GENERALINĖS ADVOKATĖS JULIANE KOKOTT IŠVADA, pateikta 2009 m. rugsėjo 17 d.[1]

Turinys

I — Įžanga . . . . . I - 5957

II — Teisinis pagrindas . . . . . I - 5958

A — Reglamentas Nr. 1/2003 . . . . . I - 5958

B — Reglamentas Nr. 773/2004 . . . . . I - 5959

III — Ginčo aplinkybės ir administracinė procedūra . . . . . I - 5960

IV — Teismo procesas . . . . . I - 5963

V — Apeliacinio skundo pagrindų vertinimas . . . . . I - 5964

A — Dėl pirmojo apeliacinio skundo pagrindo: materialinės teisės klausimai, susiję su proporcingumo principu . . . . . I - 5964

1. Įvadinės pastabos dėl proporcingumo principo taikymo . . . . . I - 5965

2. Reikalavimai, susiję su sprendimų, kuriais įsipareigojimai pripažįstami privalomais, proporcingumu (pirmojo apeliacinio skundo pagrindo pirma dalis) . . . . . I - 5966

3. Sprendimo, kuriuo įsipareigojimai pripažįstami privalomais, proporcingumo vertinimas konkrečiu atveju (pirmojo apeliacinio skundo pagrindo antra dalis) . . . . . I - 5969

a) Dėl Pirmosios instancijos teismo teisminės kontrolės ribų viršijimo . I - 5970

i) Dėl Komisijos turimos vertinimo laisvės [egzistavimo] . . . . . I - 5971

1 — Originalo kalba: vokiečių.

ii) Dėl Pirmosios instancijos teismo padaryto Komisijos vertinimo laisvės pažeidimo ..... I - 5972

b) Dėl kitų Komisijos kaltinimų, susijusių su Pirmosios instancijos teismo veiksmais ..... I - 5976

i) Dėl tariamo „išankstinio įvertinimo apimties iškraipymo“ ..... I - 5976

ii) Dėl vienpusio atsižvelgimo į *Alrosa* argumentus ir interesus .... I - 5977

iii) Dėl pranešimo, paskelbto pagal Reglamento Nr. 1/2003 27 straipsnio 4 dalį, klaidingo teisinio vertinimo ..... I - 5978

iv) Dėl tariamo EB 82 straipsnio pažeidimo ..... I - 5980

— Dėl neatsižvelgimo į *De Beers*, kaip gamintojo, padėtį ..... I - 5981

— Dėl neatsižvelgimo į galimus aukcionų dalyvių piktnaudžiavimo veiksmus ..... I - 5982

B — Dėl antrojo apeliacinio skundo pagrindo: teisė būti išklausytam administracinėje procedūroje ..... I - 5984

1. Išankstinis klausimas: ar antrasis apeliacinio skundo pagrindas yra nereikšmingas? ..... I - 5984

2. Antrojo apeliacinio skundo pagrindo nagrinėjimas ..... I - 5985

a) Dėl nepakankamo motyvavimo (antrojo apeliacinio skundo pagrindo pirma dalis) ..... I - 5985

b) Dėl ne *ultra petita* principo ir teisės į teisingą bylos nagrinėjimą (antrojo apeliacinio skundo pagrindo antra dalis) ..... I - 5986

i) Dėl ne *ultra petita* principo ..... I - 5986

ii) Dėl teisės į teisingą bylos nagrinėjimą ..... I - 5987

c) Dėl poveikio, kurį galimas *Alrosa* teisės būti išklausytai pažeidimas galėjo turėti Komisijos sprendimui (antrojo apeliacinio skundo pagrindo ketvirta dalis) ..... I - 5989

d) Dėl *Alrosa* teisės būti išklausytai apimties (antrojo apeliacinio skundo pagrindo trečia dalis) ..... I - 5990

i) Įvadinė pastaba ..... I - 5990

ii) Dėl Komisijos kaltinimo ..... I - 5991

C — Preliminari išvada ..... I - 5994

VI — Alrosa pirmojoje instancijoje pareikšto ieškinio vertinimas ..... I - 5994

A — Formalus ginčijamo sprendimo teisėtumas (pirmasis ieškinio pagrindas) ..... I - 5994

1. Dėl *Alrosa* teisės būti išklausytai ..... I - 5994

2. *Alrosa* teisės būti išklausytai objektas ..... I - 5995

3. Nėra jokio *Alrosa* teisės būti išklausytai pažeidimo ..... I - 5997

B — Materialinis ginčijamo sprendimo teisėtumas (antrasis ir trečiasis ieškinio pagrindai) ..... I - 5998

1. Dėl Reglamento Nr. 1/2003 9 straipsnio pažeidimo (antrasis ieškinio pagrindas) ..... I - 5999

a) Dėl teisės siūlyti įsipareigojimus pagal Reglamento Nr. 1/2003 9 straipsnį ..... I - 5999

b) Dėl sprendimo, kuriuo įsipareigojimai pripažįstami privalomais, galiojimo apribojimo laiko atžvilgiu ..... I - 6000

c) Preliminari išvada ..... I - 6000

2. Dėl EB 82 straipsnio, Reglamento Nr. 1/2003 9 straipsnio ir sutarčių sudarymo laisvės bei proporcingumo principų pažeidimo (trečiasis ieškinio pagrindas) ..... I - 6001

a) Dėl sutarčių sudarymo laisvės (trečiojo ieškinio pagrindo pirma dalis) ..... I - 6001

b) Dėl proporcingumo (trečiojo ieškinio pagrindo antra dalis) ..... I - 6005

i) Dėl konkurencijos problemų egzistavimo ..... I - 6006

ii) Dėl *De Beers* individualių įsipareigojimų tinkamumo ir būtinumo ..... I - 6007

iii) Dėl proporcingumo siaurąja prasme ..... I - 6008

iv) Dėl tariamo *Alrosa* diskriminavimo ..... I - 6008

v) Preliminari išvada ..... I - 6010

C — Preliminari išvada ..... I - 6010

VII — Dėl bylinėjimosi išlaidų ..... I - 6010

VIII — Išvada ..... I - 6011

I — Įžanga

1. Kokius reikalavimus nustato proporcingumo principas, jei Europos Komisija, atlikdama konkurencijos institucijos funkcijas, sutinka su įmonės įsipareigojimais [2], kurie daro poveikį kitos įmonės interesams, ir pripažįsta juos privalomais? Tai yra esminis šio apeliacinio proceso klausimas, kuris labai svarbus tolesnei Europos konkurencijos teisės raidai. Atsakymas į šį klausimą leis nustatyti Komisijai pagal Reglamento (EB) Nr. 1/2003 [3] 9 straipsnį suteiktos naujos kompetencijos priimti sprendimus, kuriais įsipareigojimai pripažįstami privalomais, apimtį. Be to, Teisingumo Teismo sprendimas taip pat gali turėti įtakos kitoms konkurencijos teisės sritims, visų pirma valstybės pagalbos teisei ir įmonių koncentracijos kontrolei.

2. Šis ginčas susijęs su įsipareigojimu, kurį 2006 m. *De Beers* pasiūlė Komisijai siekdama išvengti kaltinimų piktnaudžiavimu dominuojančia padėtimi (EB 82 straipsnis). Pasaulinės deimantų prekybos rinkos lyderė *De Beers* įsipareigojo ateityje nepirkti neapdorotų deimantų iš *Alrosa*, antrosios pagal svarbą pasaulinės gamintojos, taip nutraukdama nusistovėjusius šių dviejų įmonių grupių komercinius santykius. Komisijos sprendimu, priimtu pagal Reglamento Nr. 1/2003 9 straipsnį, šis *De Beers* įsipareigojimas buvo pripažintas privalomu [4]. *Alrosa* mano, kad šis sprendimas yra neproporcingas, taip pat nurodo, kad buvo pažeista jos teisė būti išklausytai. Taigi, *Alrosa* kreipėsi į Pirmosios instancijos teismą, kuris patenkino jos ieškinį dėl ginčijamo sprendimo panaikinimo [5]. Dėl šio Pirmosios instancijos teismo sprendimo Komisija pateikė nagrinėjamą apeliacinį skundą.

3. Komisijos ir *Alrosa* ginčas parodo, kaip konkrečiu atveju gali būti sudėtinga užtikrinti teisingą pusiausvyrą tarp intereso veiksmingai įgyvendinti konkurencijos teisę ir individualių įmonių interesų, tuo pat metu neignoruojant nei šių įmonių procesinių teisių, nei proceso ekonomiškumo.

2 — Siekiant supaprastinimo, toliau šios išvados tekste originalo kalba terminas „įsipareigojimai“ (vokiečių k. – „Zusagen“) vartojamas kaip sudėtingesnės sąvokos „pasiūlymas prisiimti įsipareigojimus“ (vokiečių k. – „Verpflichtungszusagen“) sinonimas.

3 — 2002 m. gruodžio 16 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1/2003 dėl konkurencijos taisyklių, nustatytų Sutarties 81 ir 82 straipsniuose, įgyvendinimo (OL L 1, 2003, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 8 sk., 2 t., p. 205).

4 — 2006 m. vasario 22 d. Komisijos sprendimas 2006/520/EB dėl procedūros pagal EB sutarties 82 straipsnį ir EEE susitarimo 54 straipsnį (Byla COMP/B-2/38.381 – *De Beers*), apie kurį pranešta dokumentu C(2006) 521, o santrauka paskelbta OL L 205, 2006, p. 24 (toliau – ginčijamas sprendimas).

5 — 2007 m. liepos 11 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimas *Alrosa prieš Komisiją* (T-170/06, Rink. p. II-2601), patikslintas 2007 m. rugpjūčio 27 d. Pirmosios instancijos teismo nutartimi (toliau – „skundžiamas sprendimas“ arba „pirmosios instancijos sprendimas“).

II — Teisinis pagrindas

4. Šios bylos teisinį pagrindą, be EB 82 straipsnio ir EEE susitarimo 54 straipsnio, sudaro įvairios Reglamento Nr. 1/2003 ir Reglamento (EB) Nr. 773/2004 [6] nuostatos.

A — *Reglamentas Nr. 1/2003*

5. Reglamentu Nr. 1/2003, kuris taikomas nuo 2004 m. gegužės 1 d. [7], buvo modernizuota procedūrą konkurencijos bylose reglamentuojanti teisė ir išplėsta Komisijos, kaip Bendrijos konkurencijos institucijos, kompetencija.

6. Nauji Komisijos įgaliojimai išdėstyti, be kita ko, Reglamento Nr. 1/2003 9 straipsnyje „Įsipareigojimai“, kuriame numatyta:

„1. Jei Komisija ketina priimti sprendimą, reikalaujantį, kad pažeidimas būtų nutrauktas, o įmonės pasiūlo savo įsipareigojimus dėl Komisijos išankstiniame vertinime iškeltų problemų, Komisija savo sprendimu gali padaryti šiuos įsipareigojimus privalomus įmonėms. Toks sprendimas priimamas nustatytam laikotarpiui ir jame daroma išvada, kad tolesniems Komisijos veiksmams nebėra pagrindo.

2. Komisija gali atnaujinti procesą gavusi prašymą arba savo iniciatyva, jei:

a) iš esmės pasikeitė kuris nors faktas, kuriuo sprendimas buvo grindžiamas;

b) įmonės nesilaiko savo įsipareigojimų; ar

c) sprendimas buvo pagrįstas šalių pateikta neišsamia, neteisinga ar klaidinančia informacija.“

7. Taip pat reikia paminėti Reglamento Nr. 1/2003 7 straipsnį „Pažeidimo nustatymas ir jo nutraukimas“, kurio 1 dalyje nurodyta:

„Kai Komisija, veikdama skundo pagrindu ar savo iniciatyva, nustato Sutarties 81 straipsnio ar 82 straipsnio pažeidimą, ji gali priimti

6 — 2004 m. balandžio 7 d. Komisijos reglamentas (EB) Nr. 773/2004 dėl bylų nagrinėjimo Komisijoje pagal [EB] Sutarties 81 ir 82 straipsnius tvarkos (OL L 123, 2004, p. 18; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 8 sk., 3 t., p. 81).

7 — Reglamento Nr. 1/2003 45 straipsnio antra dalis.

sprendimą, reikalaujantį, kad įmonės ar įmonių asociacijos nutrauktų pažeidimą. Tuo tikslu ji gali skirti įmonei ar įmonių asociacijai bet kokią elgesio ar struktūrinę koreguojančią priemonę, proporcingą įvykdytam pažeidimui ir būtiną pažeidimui veiksmingai nutraukti. <...> “

3. Jei Komisija laiko esant reikalinga, ji gali išklausyti ir kitus fizinius ar juridinius asmenis. Tokių asmenų pareiškimai dėl išklausymo patenkinami, jei jie parodo esant pakankamai suinteresuotumo. <...>

8. Reglamento Nr. 1/2003 27 straipsnyje, kuriame išdėstytos šalių, pareiškėjų ir trečiųjų asmenų išklausymo taisyklės, numatyta:

4. Komisija, ketindama priimti sprendimą pagal 9 ar 10 straipsnį, paskelbia glaustą bylos santrauką ir pagrindinius įsipareigojimus ar siūlomus veiksmus. Suinteresuoti tretieji asmenys gali pateikti savo pastabas per Komisijos paskelbtą laikotarpį, kuris negali būti trumpesnis nei vienas mėnuo. Skelbiant minėtą informaciją atsižvelgiama į teisėtą įmonių interesą apsaugoti savo verslo paslaptis.“

„1. Komisija, prieš priimdama sprendimus, kaip numatyta 7, 8, 23 straipsniuose ir 24 straipsnio 2 dalyje, suteikia įmonėms ar įmonių asociacijoms, esančioms Komisijos nagrinėjamos bylos subjektu, galimybę būti išklausytoms klausimais, dėl kurių Komisija buvo pareiškusi prieštaravimus. Komisija grindžia savo sprendimus tik tais prieštaravimais, dėl kurių suinteresuotos šalys galėjo pareikšti pastabų. Pareiškėjai turi būti įtraukti į bylos nagrinėjimą.

B — *Reglamentas Nr. 773/2004*

9. Reglamentu Nr. 773/2004, kuris įsigaliojo 2004 m. gegužės 1 d., Komisija nustatė Reglamento Nr. 1/2003 įgyvendinimo nuostatas [8].

2. Proceso metu turi būti gerbiama šalių teisė į gynybą. Šalys turi teisę susipažinti su Komisijos bylos medžiaga atsižvelgiant į teisėtą įmonių interesą apsaugoti savo verslo paslaptis. <...>

8 — Reglamento Nr. 773/2004 teisinis pagrindas yra Reglamento Nr. 1/2003 33 straipsnis; dėl įsigaliojimo žr. Reglamento Nr. 773/2004 20 straipsnį.

10. Reglamento Nr. 773/2004 10 straipsnyje ginčijamo sprendimo priėmimo metu buvo nustatyta:

„1. Komisija raštu informuoja suinteresuotas šalis apie joms pateiktus prieštaravimus. Kiekvienai jų pateikiamas pareiškimas dėl prieštaravimų.

2. Pateikdama suinteresuotoms šalims pareiškimą dėl prieštaravimų Komisija gali nustatyti terminą, per kurį šios šalys gali raštu pateikti savo požiūrį. Komisija nėra įpareigota atsižvelgti į pareiškimus raštu, gautus pasibaigus nustatytam terminui.

<…>“

11. Be to, Reglamento Nr. 773/2004 15 straipsnio 1 dalyje numatyta:

„Jei reikalaujama, Komisija suteikia prieigą prie bylos šalims, kurioms ji pateikė pareiškimą dėl prieštaravimų. Prieiga suteikiama po pranešimo apie pareiškimą dėl prieštaravimų.“

12. Vėlesni Reglamento Nr. 773/2004 pakeitimai [9] įsigaliojo tik po to, kai buvo priimtas ginčijamas sprendimas, ir todėl šiuo atveju nėra taikomi.

III — Ginčo aplinkybės ir administracinė procedūra

13. Remiantis Pirmosios instancijos teismo sprendimu [10], galima nurodyti tokias nagrinėjamo ginčo aplinkybes ir Komisijos vykdytą administracinę procedūrą.

14. *Alrosa Company Ltd* [11] yra Mirne (Rusija) įsteigta bendrovė. Ji veikia, be kita ko, pasaulinėje neapdorotų deimantų gamybos ir tiekimo rinkoje, kurioje užima antrąją vietą. *Alrosa* iš esmės veikia Rusijoje. Ten ji vykdo tyrinėjimo, gavybos, vertinimo ir tiekimo veiklą bei veiklą juvelyrinių dirbinių pramonės srityje.

15. *De Beers* grupė [12], kurios pagrindinė holdingo bendrovė yra *De Beers SA*, įsteigta Liuksemburge, [taip pat] veikia pasaulinėje

9 — Reglamentas Nr. 773/2004 pirmiausia iš dalies buvo pakeistas 2006 m. spalio 23 d. Komisijos reglamentu (EB) Nr. 1792/2006 (OL L 362, 2006, p. 1), paskui – 2008 m. birželio 30 d. Komisijos reglamentu (EB) Nr. 622/2008 (OL L 171, 2008, p. 3).

10 — Skundžiamo sprendimo 8–26 ir 179 punktai.

11 — Toliau – *Alrosa*.

12 — Toliau – *De Beers*.

neapdorotų deimantų gamybos ir tiekimo rinkoje, kurioje ši grupė užima pirmąją vietą. *De Beers* grupė iš esmės veikia Pietų Afrikoje, Botsvanoje, Namibijoje ir Tanzanijoje bei Jungtinėje Karalystėje. Ji minėtose šalyse vykdo tyrinėjimo, gavybos, vertinimo, tiekimo, prekybos ir gamybos veiklą bei veiklą juvelyrinių dirbinių pramonės srityje, taigi visą deimantų tiekimo grandinę apimančią veiklą.

16. 2002 m. kovo 5 d. *Alrosa* ir *De Beers* pranešė Komisijai apie 2001 m. gruodžio 17 d. tarp *Alrosa* ir dviejų *De Beers* grupės dukterinių bendrovių sudarytą susitarimą. Šiuo pranešimu jos siekė, kad būtų priimtas sprendimas dėl pažeidimo nebuvimo arba dėl išimties taikymo pagal tuo metu vis dar taikytą Tarybos reglamentą Nr. 17 [13].

17. Šio ilgainiui susiklosčiusių komercinių *Alrosa* ir *De Beers* santykių kontekste sudaryto susitarimo pagrindinis dalykas buvo neapdorotų deimantų tiekimas. Susitarimas buvo sudarytas penkerių metų laikotarpiui, turėjusiam prasidėti nuo Komisijos patvirtinimo kontrahentams, kad jis nepažeidžia EB 81 ar 82 straipsnio.

18. Per šį laikotarpį *Alrosa* įsipareigojo *De Beers* parduoti Rusijoje pagamintus natūralius neapdorotus deimantus už 800 milijonų JAV dolerių (USD) per metus, o *De Beers* įsipareigojo juos nupirkti. Vis dėlto ketvirtaisiais ir penktaisiais metais *Alrosa* galėjo šią sumą sumažinti iki 700 milijonų USD. 800 milijonų USD suma, nustatyta pagal kainas, galiojusias sudarant susitarimą, apie kurį pranešta, atitiko maždaug pusę metinės *Alrosa* produkcijos bei jos visą už Nepriklausomų Valstybių Sandraugos (NVS) ribų eksportuojamą produkciją.

19. Gavusi šį pranešimą, Komisija tuo pat metu pradėjo dvi procedūras, vieną pagrįstą EB 81 straipsniu, o kitą – EB 82 straipsniu.

20. 2003 m. sausio 14 d. Komisija išsiuntė pareiškimą dėl prieštaravimų [pranešimą apie kaltinimus] *Alrosa* ir *De Beers* byloje COMP/E-3/38.381, kuriame teigė, kad susitarimas, apie kurį pranešta, gali būti laikomas EB 81 straipsnio 1 dalyje uždraustu antikonkurenciniu susitarimu, kuriam negalima taikyti EB 81 straipsnio 3 dalyje numatytos išimties. Tą pačią dieną ji išsiuntė atskirą pranešimą apie kaltinimus *De Beers* byloje COMP/E-2/38.381, kuriame teigė, kad susitarimas gali būti laikomas EB 82 straipsnyje uždraustu piktnaudžiavimu dominuojančia padėtimi.

21. 2003 m. kovo 31 d. *Alrosa* ir *De Beers* pateikė Komisijai bendras pastabas raštu,

13 — 1962 m. vasario 6 d. Tarybos reglamentas Nr. 17: Pirmasis reglamentas, įgyvendinantis Sutarties [81] ir [82] straipsnius (OL 13, 1962, p. 204; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 8 sk., 1 t., p. 3). Šiame reglamente išdėstytos nuostatos galiojo iki 2004 m. gegužės 1 d., kuomet jas pakeitė Reglamentas Nr. 1/2003.

atsakydamos į byloje COMP/E-3/38.381 pateiktą pranešimą apie kaltinimus.

22. 2003 m. liepos 1 d. Komisija išsiuntė papildomą pranešimą apie kaltinimus *Alrosa* ir *De Beers*, kuriame teigė, kad susitarimas, apie kurį pranešta, taip pat gali būti laikomas Europos Ekonominės Erdvės (EEE) susitarimo 53 straipsnio 1 dalyje uždraustu antikonkurenciniu susitarimu, kuriam negalima taikyti EEE susitarimo 53 straipsnio 3 dalyje numatytos išimties. Tą pačią dieną ji išsiuntė papildomą atskirą pranešimą apie kaltinimus *De Beers*, kuriame teigiama, jog susitarimas, apie kurį pranešta, taip pat gali būti laikomas EEE susitarimo 54 straipsnyje uždraustu piktnaudžiavimu dominuojančia padėtimi.

23. 2003 m. liepos 7 d. Komisija išklausė *Alrosa* ir *De Beers* žodžiu pateiktas pastabas.

24. 2003 m. rugsėjo 12 d. *Alrosa* pasiūlė įsipareigojimus [14] laipsniškai sumažinti *De Beers* parduodamų neapdorotų deimantų kiekį šeštaisiais metais po susitarimo, apie kurį pranešta, įsigaliojimo, o nuo 2013 m. daugiau neparduoti *De Beers* neapdorotų deimantų. Tačiau vėliau *Alrosa* atšaukė savo įsipareigojimus.

25. 2004 m. gruodžio 14 d. *Alrosa* ir *De Beers* bendrai pateikė įsipareigojimus [15], skirtus problemoms, apie kurias jas informavo Komisija, pašalinti. Šiais bendrais įsipareigojimais numatyta laipsniškai sumažinti *Alrosa* neapdorotų deimantų pardavimą *De Beers*, kurio vertė turėjo sumažėti nuo 700 milijonų USD 2005 m. iki 275 milijonų USD 2010 m., ir vėliau laikytis šios pardavimo apimties.

26. 2005 m. birželio 3 d. Komisija paskelbė *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje* pranešimą apie šiuos bendrus *De Beers* ir *Alrosa* įsipareigojimus [16]. Jame Komisija pasiūlė suinteresuotosioms trečiosioms šalims per mėnesį pateikti savo pastabas. Ji taip pat nurodė, kad ketina priimti sprendimą, kuriuo pasiūlytus bendrus įsipareigojimus pripažintų privalomais, laikydamasi įsipareigojimo atsižvelgti į šio rinkos tyrimo rezultatus.

27. Po šio paskelbimo 21 suinteresuotoji trečioji šalis pateikė Komisijai pastabas, apie kurias ši institucija 2005 m. spalio 27 d. informavo *Alrosa* ir *De Beers*. Tuo pat metu Komisija, atsižvelgdama į rinkos tyrimo rezultatus, pasiūlė šalims iki 2005 m. lapkričio mėnesio pabaigos pateikti jai naujus bendrus įsipareigojimus nuo 2009 m. [visiškai] nutraukti komercinius santykius.

14 — Toliau – *Alrosa* individualūs įsipareigojimai.

15 — Toliau – bendri *De Beers* ir *Alrosa* įsipareigojimai.

16 — OL C 136, 2005, p. 32.

28. 2006 m. sausio 25 d. *De Beers* pateikė individualius įsipareigojimus [17], skirtus Komisijos nurodytoms problemoms pašalinti [18]. Šiais individualiais įsipareigojimais *De Beers* įsipareigojo laipsniškai mažinti neapdorotų deimantų pirkimą iš *Alrosa*, kurio vertė turėjo sumažėti nuo 600 milijonų USD 2006 m. iki 400 milijonų USD 2008 m., ir vėliau visai jį nutraukti.

29. 2006 m. sausio 26 d. Komisija *Alrosa* perdavė *De Beers* individualių įsipareigojimų ištrauką ir pasiūlė jai pateikti savo pastabas šiuo klausimu. Ji *Alrosa* taip pat perdavė trečiųjų šalių komentarų nekonfidencialių versijų kopiją.

30. Paskui *Alrosa* ir Komisija pasikeitė nuomonėmis dėl tam tikrų Reglamento Nr. 1/2003 9 straipsnyje numatytų procedūros aspektų ir jų reikšmės šioje byloje. Iš esmės buvo aptariami prieigos prie bylos medžiagos, taip pat teisės į gynybą ir ypač teisės būti išklausytam, klausimai. Be to, savo 2006 m. vasario 6 d. laiške *Alrosa* pateikė komentarus dėl *De Beers* individualių įsipareigojimų ir dėl trečiųjų šalių pastabų.

31. 2006 m. vasario 22 d. Komisija priėmė ginčijamą sprendimą, kurio 1 straipsnyje buvo numatyta, kad „priede nurodyti įsipareigojimai yra privalomi *De Beers*“. Šio sprendimo 2 straipsnyje nurodyta, kad „šioje byloje pradėta procedūra yra baigta“. Ginčijamas sprendimas buvo priimtas pagal procedūrą, kuri vykdyta pagal EB 82 straipsnį ir EEE susitarimo 54 straipsnį. Todėl tuo pat metu EB 81 straipsnio ir EEE susitarimo 53 straipsnio pagrindu vykdyta procedūra neteko teisinės galios [19].

IV — Teismo procesas

32. 2006 m. birželio 29 d. Pirmosios instancijos teisme *Alrosa* pareiškė ieškinį, kuriame prašė panaikinti ginčijamą sprendimą ir priteisti iš Komisijos bylinėjimosi išlaidas. Savo ruožtu Komisija Pirmosios instancijos teismo prašė atmesti ieškinį kaip nepagrįstą ir priteisti iš *Alrosa* bylinėjimosi išlaidas. Pirmosios instancijos teismas ieškinį nagrinėjo pagreitinta tvarka pagal savo Procedūros reglamento 76a straipsnį [20].

33. 2007 m. liepos 11 d. Pirmosios instancijos teismas skundžiamu sprendimu patenkino *Alrosa* ieškinį ir panaikino ginčijamą

17 — Toliau – *De Beers* individualūs įsipareigojimai.

18 — Komisija apeliaciniame skunde nurodo, kad tai buvo galutinė įsipareigojimų, kuriuos ji pirmą kartą pasiūlė 2005 m. lapkričio pabaigoje ar gruodžio pradžioje ir kurių atžvilgiu paskui iki 2006 m. sausio 26 d. buvo padaryta keletas redakcinių pakeitimų, versija.

19 — Kaip matyti iš skundžiamo sprendimo 185 punkto, 2006 m. vasario 22 d. laiške Komisija informavo *Alrosa*, kad „su ja susijusi procedūra“ buvo baigta.

20 — Žr. skundžiamo sprendimo 30 punktą.

sprendimą bei priteisė iš Komisijos jos ir *Alrosa* patirtas bylinėjimosi išlaidas.

34. Dabar savo apeliaciniu skundu, kurį Teisingumo Teismo kanceliarija gavo 2007 m. rugsėjo 24 d. [21], Komisija prašo:

— panaikinti skundžiamą sprendimą,

— priimti galutinį sprendimą [byloje ir] atmesti ieškinį, pareikštą byloje T-170/06 dėl panaikinimo, kaip nepriimtiną,

— įpareigoti ieškovę byloje T-170/06 padengti Komisijos bylinėjimosi išlaidas pirmoje ir apeliacinėje instancijose.

35. *Alrosa* Teisingumo Teismo prašo:

— atmesti apeliacinį skundą,

— priteisti iš Komisijos *Alrosa* patirtas bylinėjimosi išlaidas ir kitas išlaidas, patirtas dėl šios bylos,

— imtis kitų, Teisingumo Teismo nuomone, reikalingų priemonių.

36. Iš pradžių apeliacinis skundas Teisingumo Teisme buvo nagrinėjamas rašytine, o vėliau, 2009 m. birželio 3 d., – žodine tvarka.

V — Apeliacinio skundo pagrindų vertinimas

37. Savo apeliaciniam skundui dėl Pirmosios instancijos teismo sprendimo pagrįsti Komisija nurodo du pagrindus, kurie susiję, pirma, su materialinės teisės klausimais, susijusiais su proporcingumo principo taikymu, ir, antra, su teise būti išklausytam administracinėje procedūroje.

A — *Dėl pirmojo apeliacinio skundo pagrindo: materialinės teisės klausimai, susiję su proporcingumo principu*

38. Pirmuoju apeliacinio skundo pagrindu Komisija iš esmės kaltina, kad Pirmosios instancijos teismas nagrinėtoje byloje klaidingai aiškino ir taikė proporcingumo principą. Šiuo atžvilgiu ji taip pat tvirtina, kad Pirmosios instancijos teismas neteisingai aiškino Reglamento Nr. 1/2003 9 straipsnį bei EB 82 straipsnį, taip pat padarė motyvavimo klaidų, iškraipė faktus ir viršijo teisminės kontrolės ribas.

21 — Apeliacinio skundo, kuris iš pradžių buvo pateiktas faksu, originalą Teisingumo Teismo kanceliarija gavo 2007 m. rugsėjo 26 dieną.

39. Šis ginčas susijęs su klausimu, ar nagrinėjamu atveju Pirmosios instancijos teismas buvo teisus, pripažindamas, kad *De Beers* individualiems įsipareigojimams buvo alternatyvių galimybių, būtent bendri *De Beers* ir *Alrosa* įsipareigojimai, kurie būtų mažiau pažeidę *Alrosa* interesus ir į kuriuos Komisija negalėjo neatsižvelgti.

41. Proceso šalys iš esmės sutaria, kad pagal Reglamento Nr. 1/2003 9 straipsnį Komisijos priimti sprendimai turi atitikti proporcingumo principą.

42. Reglamento Nr. 1/2003 9 straipsnyje, priešingai nei 7 straipsnyje, proporcingumas nėra tiesiogiai paminėtas. Vis dėlto proporcingumo principas, kaip bendrasis Bendrijos teisės principas, yra visų Bendrijos institucijų veiksmų [22], be kita ko, Komisijos sprendimų, kuriuos ji priima veikdama kaip konkurencijos [priežiūros] institucija [23], teisėtumo kriterijus.

1. Įvadinės pastabos dėl proporcingumo principo taikymo

40. Vykdydama procedūrą dėl kartelinių susitarimų, Komisija siekia užtikrinti, kad konkurencija vidaus rinkoje nebūtų iškraipoma (EB 3 straipsnio 1 dalies g punktas). Šiuo tikslu Komisija imasi veiksmų, pirma, prieš visus susitarimus, sprendimus ir suderintus veiksmus, kurių tikslas ar poveikis yra konkurencijos iškraipymas (EB 81 straipsnis, EEE susitarimo 53 straipsnis), ir, antra, prieš piktnaudžiavimą dominuojančia padėtimi (EB 82 straipsnis, EEE susitarimo 54 straipsnis). Siekiant pašalinti Komisijos nurodytas problemas, įmonėms leidžiama pasiūlyti įsipareigojimus, kuriuos Komisija gali pripažinti privalomais priimdama sprendimą pagal Reglamento Nr. 1/2003 9 straipsnį.

43. Komisija neturi pripažinti privalomais vienos ar kelių įmonių pasiūlytų įsipareigojimų, jeigu jie yra neproporcingi atsižvelgiant į jos siekiamą tikslą užtikrinti, kad konkurencija nebūtų iškraipoma. Tokiu atveju Komisija turi nurodyti įmonei ar įmonėms, kad įsipareigojimai yra neproporcingi, ir prireikus pasiūlyti pakeitimus. Jei visumą įsipareigojimų galima suskaidyti, niekas Komisijai

22 — Žr., pavyzdžiui, 1989 m. liepos 11 d. Sprendimo *Schräder* (265/87, Rink. p. 2237) 21 punktą, 1990 m. lapkričio 13 d. Sprendimo *Fedesa ir. kt.* (C-331/88, Rink. p. I-4023) 13 punktą, 2001 m. liepos 12 d. Sprendimo *Jippes ir. kt.* (C-189/01, Rink. p. I-5689) 81 punktą, 2006 m. kovo 9 d. Sprendimo *Zuid–Hollandse Milieufederatie ir Natuur en Milieu* (C-174/05, Rink. p. I-2443) 28 punktą ir 2007 m. gegužės 24 d. Sprendimo *Maatschap Schonewille–Prins* (C-45/05, Rink. p. I-3997) 45 punktą.

23 — Žr., pavyzdžiui, 1995 m. balandžio 6 d. Sprendimo *RTE ir ITP prieš Komisiją,* vadinamo „Magill" (sujungtos bylos C-241/91 P ir C-242/91 P, Rink. p. I-743) 93 punktą ir 2007 m. gruodžio 18 d. Sprendimo *Cementbouw Handel & Industrie prieš Komisiją,* vadinamo „Cementbouw" (C-202/06 P, Rink. p. I-12129) 52 punktą.

nedraudžia pripažinti privalomais tik dalį įsipareigojimų [24].

44. Tačiau proceso šalys visiškai nesutaria dėl to, kokie konkretūs reikalavimai išplaukia iš proporcingumo principo sprendimų, kuriais pripažįstami įsipareigojimai pagal Reglamento Nr. 1/2003 9 straipsnį, atžvilgiu.

2. Reikalavimai, susiję su sprendimų, kuriais įsipareigojimai pripažįstami privalomais, proporcingumu (pirmojo apeliacinio skundo pagrindo pirma dalis)

45. Klausimas, ar vertindamas ginčijamo sprendimo proporcingumą Pirmosios instancijos teismas taikė tinkamus kriterijus, yra teisės klausimas, kurį galima kelti apeliaciniame skunde [25].

46. Pagal nusistovėjusią Teisingumo Teismo praktiką proporcingumo principas reikalauja, kad Bendrijos institucijų veiksmai neviršytų to, kas tinkama ir būtina nagrinėjamų teisės aktų teisėtiems tikslams pasiekti, todėl kai galima rinktis iš kelių tinkamų priemonių, reikia taikyti mažiausiai suvaržančią, o sukelti nepatogumai neturi būti neproporcingi nurodytiems tikslams [26].

47. Skundžiamas sprendimas pagrįstas prielaida, kad proporcingumo principas turi tokias pačias pasekmes pagal Reglamento Nr. 1/2003 9 straipsnį priimtiems sprendimams dėl įsipareigojimų pripažinimo privalomais kaip ir pagal šio reglamento 7 straipsnį priimtiems sprendimams dėl draudimų nustatymo [27]. Pirmosios instancijos teismo nuomone, 7 ir 9 straipsniais siekiama tokio pat tikslo, o vienintelė ypatybė yra ta, jog nereikalaujama, kad Komisija tęstų EB 85 straipsniu nustatytą reguliavimo procedūrą ir konkrečiai įrodytų pažeidimą [28].

48. Komisija pagrįstai prieštarauja šiam Pirmosios instancijos teismo požiūriui.

49. Pirmosios instancijos teismas neatsižvelgia į esminius Reglamento Nr. 1/2003 9 ir 7 straipsnių skirtumus, kurie turi didelę

24 — Taip pat žr. skundžiamo sprendimo 88 ir 139 punktus.

25 — Šiuo atžvilgiu žr. 2007 m. sausio 25 d. Sprendimo *Sumitomo Metal Industries ir Nippon Steel prieš Komisiją* (sujungtos bylos C-403/04 P ir C-405/04 P, Rink. p. I-729) 40 punktą, 2008 m. liepos 10 d. Sprendimo *Bertelsmann ir Sony Corporation of America prieš Impala,* vadinamo „Impala“ (C-413/06 P, Rink. p. I-4951) 117 punktą ir 2008 m. gruodžio 16 d. Sprendimo *Masdar (UK) prieš Komisiją* (C-47/07 P, Rink. p. I-9761) 77 punktą.

26 — Žr. šios išvados 22 išnašoje minėtą Teisingumo Teismo praktiką.

27 — Žr., be kita ko, skundžiamo sprendimo 101, 103, 104 ir 140 punktus.

28 — Skundžiamo sprendimo 87 ir 95 punktai.

reikšmę nagrinėjant susijusių Komisijos sprendimų proporcingumą.

50. Reglamento Nr. 1/2003 9 straipsnis, priešingai nei 7 straipsnis, nėra skirtas konstatuoti konkurencijos teisės pažeidimą [29], o tik suteikia Komisijai galimybę veiksmingai šalinti konkurencijos problemas, galinčias kilti ateityje.

51. Reglamento Nr. 1/2003 9 straipsniui būdinga tai, kad juo siekiama proceso ekonomiškumo. Komisija išsprendžia jos nustatytas konkurencijos problemas, prieš tai nekonstatuojant pažeidimo [30], bendradarbiaudama su susijusiomis įmonėmis jų savanoriškai pasiūlytų įsipareigojimų pagrindu. Kita vertus, pagal 7 straipsnį priimamų sprendimų atveju pati Komisija [tikriausiai] turėtų nustatyti priemones, o tam reikėtų atlikti išsamesnius ir ilgiau trunkančius tyrimus bei nuodugnesnį faktinių aplinkybių vertinimą.

52. Reglamento Nr. 1/2003 9 straipsniui būdingi ypatumai daro dvejopą įtaką pagal šį straipsnį Komisijos priimtų sprendimų dėl įsipareigojimų proporcingumo vertinimui.

53. Pirmiausia, kai Komisija pagal Reglamento Nr. 1/2003 9 straipsnį pripažįsta įsipareigojimus privalomais, ji turi taikyti griežtesnius kriterijus dėl šių įsipareigojimų *tinkamumo*. Jei tokie įsipareigojimai nėra *akivaizdžiai tinkami* pašalinti Komisijos nustatytas konkurencijos problemas, ši institucija turi teisę juos atmesti. Tik taip galima pasiekti Reglamento Nr. 1/2003 9 straipsnio tikslą užtikrinti greitą ir veiksmingą konkurencijos problemų sprendimą, išvengiant daug pastangų reikalaujančio Komisijos tyrimo ir vertinimo. Komisijai nėra privaloma pritarti įsipareigojimams, kurių tinkamumas gali būti įvertintas tik atlikus visapusį nagrinėjimą.

54. Antra, nagrinėjant įsipareigojimų, pasiūlytų Komisijos nustatytoms konkurencijos problemoms išspręsti, *būtinumą*, reikia atskirti atvejus, kai daromas poveikis įsipareigojimus pasiūliusios įmonės interesams ir kai jis daromas trečiųjų šalių interesams.

55. Nors įprastai būtų galima preziumuoti, kad tokie įsipareigojimai būtini atsižvelgiant į juos pasiūliusios įmonės (nagrinėjamu

29 — Bent jau neaiškus yra skundžiamo sprendimo 87 punkte pateiktas Pirmosios instancijos teismo tvirtinimas, kad pagal Reglamento Nr. 1/2003 9 straipsnį priimtu sprendimu „užbaigiama konkurencijos taisyklių pažeidimo konstatavimo ir sankcionavimo procedūra".

30 — Žr. Reglamento Nr. 1/2003 13 konstatuojamosios dalies antrą sakinį.

atveju – *De Beers*) interesus [31], tokia prezumpcija negalima vadovautis, kai daromas poveikis trečiųjų šalių (nagrinėjamu atveju – *Alrosa*) interesams. Tai nėra jų [iniciatyva] siūlomi įsipareigojimai, todėl savanoriškas siūlomų įsipareigojimų pobūdis negali užtikrinti jų interesų apsaugos. Būtent dėl trečiųjų šalių interesų Komisija visuomet turi įsitikinti, ar įsipareigojimai neviršija to, kas būtina susijusioms konkurencijos problemoms spręsti.

56. Nėra reikalaujama, kad Reglamento Nr. 1/2003 9 straipsnio pagrindu priimdama sprendimus pati Komisija ieškotų mažiau ribojančių, palyginti su jai pasiūlytais įsipareigojimais, alternatyvų. Tačiau ji turi įvertinti visas jai žinomas alternatyvas tokiems įsipareigojimams – nagrinėjamu atveju tai visų pirma būtų bendri *De Beers* ir *Alrosa* įsipareigojimai, – siekdama nustatyti, ar jos yra švelnesnės priemonės susijusioms konkurencijos problemoms spręsti, kurios neturi poveikio trečiųjų šalių interesams arba jis yra mažesnis.

57. Vis dėlto šiuo atžvilgiu Komisija turi atsižvelgti tik į tas alternatyvas, kurios *vienodai tinkamos* nustatytoms konkurencijos problemoms spręsti kaip ir jai pasiūlyti įsipareigojimai. Taigi, tiek faktiškai pasiūlyti įsipareigojimai, tiek bet kuri galima jų alternatyva turi būti *akivaizdžiai tinkami* išspręsti konkurencijos problemas [32].

58. Tad Pirmosios instancijos teismas nepagrįstai priekaištauja Komisijai, kad buvo „įmones mažiau suvaržančių <...> alternatyvių sprendimų“, o Komisija į juos neatsižvelgė „remdamasi tariamu jų nustatymo sudėtingumu“ [33]. Atsižvelgiant į Reglamento Nr. 1/2003 9 straipsnio esmę ir tikslą, nėra siekiama nustatyti reikalavimo, kad sprendžiant dėl alternatyvų būtų atliekami išsamūs ir ilgai trunkantys tyrimai ar vertinimai. Per 9 straipsnio pagrindu vykdomą procedūrą Komisija turi teisę neatsižvelgti į alternatyvas, kurių tinkamumo, nesiėmusi minėtų veiksmų, ji negali pakankamai užtikrintai nustatyti.

59. Priešingai nei teigia Pirmosios instancijos teismas [34], visiškai įmanoma, kad pagal 9 straipsnį Komisija gali atmesti tam tikrus sprendimus, kuriuos turėtų išnagrinėti pagal Reglamento Nr. 1/2003 7 straipsnį. Atsižvelgiant į tai, kad siekiama proceso ekonomiškumo, galimų priemonių, skirtų

31 — Dėl įmonių koncentracijos kontrolės procedūros žr. mano išvados, 2007 m. balandžio 26 d. pateiktos 23 išnašoje minėtoje byloje *Cementbouw*, 69 punktą.

32 — Žr. šios išvados 53 punktą.

33 — Skundžiamo sprendimo 154 punktas.

34 — Visų pirma žr. skundžiamo sprendimo 101, 140 ir 154 punktus.

konkurencijos problemoms spręsti, pasirinkimas pagal 9 straipsnį paprastai būtų mažesnis, nei jis galėtų būti pagal 7 straipsnį.

60. Bendrasis interesas kuo greičiau ir su didžiausiu proceso ekonomiškumu surasti [konkurencijos problemų] sprendimą pateisina priemonių, kurias būtų galima nustatyti pagal Reglamento Nr. 1/2003 9 straipsnį, pasirinkimo apribojimą. Įsipareigojimus siūlančios įmonės sąmoningai sutinka su tuo, kad jų nuolaidos gali būti didesnės nei tai, ką atlikusi visapusišką tyrimą Komisija galėtų joms nustatyti pagal Reglamento Nr. 1/2003 7 straipsnį priimtu sprendimu. Savo ruožtu įmonėms jų atžvilgiu pradėtos procedūros dėl kartelinių susitarimų nutraukimas greitai suteikia teisinį tikrumą ir įmonės gali išvengti joms nenaudingo konkurencijos taisyklių pažeidimo konstatavimo bei galbūt gresiančios baudos.

61. Trečiosios šalys taip pat dažniausiai turi naudos dėl tokių santykinai didelių įmonių nuolaidų Komisijai, kurias jos daro siekdamos išvengti sprendimo dėl draudimų nustatymo. Vis dėlto, kaip nagrinėjama byla akivaizdžiai parodo, įsipareigojimai pagal Reglamento Nr. 1/2003 9 straipsnį kartais gali pažeisti trečiosios šalies interesus. Visų pirma tai yra tais atvejais, kai trečioji šalis tikisi, kad ir toliau tęsis konkurencijos teisei prieštaraujanti dominuojančios įmonės praktika. Tačiau tokie lūkesčiai, atsižvelgiant į bendrąjį interesą, kad konkurencija [rinkoje] nebūtų iškraipyta, nusipelno nebent ribotos apsaugos.

62. Neatsižvelgdamas į šias Reglamento Nr. 1/2003 9 straipsniu grindžiamos procedūros ypatybes, Pirmosios instancijos teismas taikė pernelyg griežtus proporcingumo kriterijus ginčijamo sprendimo atžvilgiu ir todėl padarė teisės klaidą. Ši teisės klaida buvo pagrindas panaikinti ginčijamą sprendimą. Todėl pirmojo apeliacinio skundo pagrindo pirma dalis yra pagrįsta ir pateisina skundžiamo sprendimo panaikinimą.

3. Sprendimo, kuriuo įsipareigojimai pripažįstami privalomais, proporcingumo vertinimas konkrečiu atveju (pirmojo apeliacinio skundo pagrindo antra dalis)

63. Dėl skundžiamo sprendimo Komisija taip pat išsakė keletą smulkesnių kaltinimų, susijusių su proporcingumo principo taikymu šiuo konkrečiu atveju. Šios institucijos kritika susijusi su Pirmosios instancijos teismo pateiktu alternatyvų *De Beers* individualiems įsipareigojimams, kurie pripažinti privalomais, vertinimu. Pirmosios instancijos

teismas nusprendė, kad Komisija turėjo į jas atsižvelgti [35].

64. Visų pirma *Alrosa* kategoriškai prieštarauja dėl Komisijos reikalavimų priimtinumo, nes jais tik ginčijamas Pirmosios instancijos teismo atliktas faktų įvertinimas.

65. Iš tikrųjų apeliacinį skundą galima paduoti tik teisės klausimais, ir Teisingumo Teismas negali pakeisti Pirmosios instancijos teismo pateikto faktinių aplinkybių ir įrodymų vertinimo savuoju [36]. Pagal EB 225 straipsnio 1 dalį ir Teisingumo Teismo statuto 58 straipsnio pirmą pastraipą tik Pirmosios instancijos teismas yra kompetentingas nustatyti faktines aplinkybes, išskyrus atvejus, kai jo išvados iš esmės neatitinka jam pateiktų bylos dokumentų, bei vertinti šias faktines aplinkybes [37].

66. Iš pirmo žvilgsnio tikrai atrodo, kad Komisija siekia panaudoti šią pirmojo apeliacinio skundo pagrindo antrą dalį tik kaip pretekstą ginčyti Pirmosios instancijos teismo pateiktą faktinių aplinkybių ir įrodymų vertinimą, o tai būtų nepriimtina apeliaciniame procese.

67. Tačiau, atidžiau vertinant, Komisijos pateiktuose kaltinimuose, kurie suformuluoti itin sudėtingai, be kita ko, galima įžvelgti tvirtinimą, kad nagrinėdamas ginčijamo sprendimo proporcingumą Pirmosios instancijos teismas viršijo teisminės kontrolės ribas. Šis klausimas, kuriam dabar skirsiu dėmesį (žr. a skirsnį), yra teisės klausimas [38], kuris gali būti nagrinėjamas apeliaciniame procese. Paskui trumpai aptarsiu kitus Komisijos kaltinimus (žr. b skirsnį).

a) Dėl Pirmosios instancijos teismo teisminės kontrolės ribų viršijimo

68. Komisija teigia, kad Pirmosios instancijos teismas viršijo teisminės kontrolės ribas, nes pakeitė Komisijos atliktą rinkos sąlygų vertinimą savuoju. Šis kaltinimas pirmiausia susijęs su skundžiamo sprendimo 134, 135, 138 ir

35 — Visų pirma žr. skundžiamo sprendimo 154 punktą.

36 — 2002 m. balandžio 23 d. Sprendimas *Campogrande prieš Komisiją* (C-62/01 P, Rink. p. I-3793, 24 punktas), 2006 m. birželio 22 d. Sprendimas *Storck prieš VRDT* (C-24/05 P, Rink. p. I-5677, 34 ir 35 punktai) ir 2007 m. kovo 15 d. Sprendimas *British Airways prieš Komisiją* (C-95/04 P, Rink. p. I-2331, 137 punktas).

37 — Nusistovėjusi Teisingumo Teismo praktika; žr. 2004 m. sausio 7 d. Sprendimo *Aalborg Portland ir. kt. prieš Komisiją* (sujungtos bylos C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P ir C-219/00 P, Rink. p. I-123) 48 punktą, 2006 m. balandžio 6 d. Sprendimo *General Motors prieš Komisiją* (C-551/03 P, Rink. p. I-3173) 51 punktą, 2007 m. gegužės 10 d. Sprendimo *SGL Carbon prieš Komisiją* (C-328/05 P, Rink. p. I-3921) 41 punktą ir 2009 m. balandžio 2 d. Sprendimo *Bouygues ir Bouygues Télécom prieš Komisiją* (C-431/07 P, Rink. p. I-2665) 137 punktą.

38 — 2005 m. vasario 15 d. Sprendimas *Komisija prieš Tetra Laval* (C-12/03 P, Rink. p. I-987, 37–49 punktai), 2007 m. lapkričio 22 d. Sprendimas *Ispanija prieš Lenzing* (C-525/04 P, Rink. p. I-9947, 56–61 punktai) ir 25 išnašoje minėto Sprendimo *Impala* 135–150 punktai, visų pirma 143 punktas.

153 punktais, kuriuose Pirmosios instancijos teismas nagrinėja galimas alternatyvas *De Beers* individualiems įsipareigojimams. Šios alternatyvos yra, viena vertus, bendri *De Beers* ir *Alrosa* įsipareigojimai ir, kita vertus, *Alrosa* pasiūlymas dalį neapdirbtų deimantų kiekvienais metais parduoti per aukcioną geriausią pasiūlymą pateikusiam pirkėjui.

69. Siekiant nustatyti šio kaltinimo pagrįstumą, reikia išnagrinėti, pirma, ar nagrinėjamu atveju vertindama *De Beers* pasiūlytus įsipareigojimus Komisija turėjo vertinimo laisvę, ir, antra, ar Pirmosios instancijos teismas pažeidė šią vertinimo laisvę.

i) Dėl Komisijos turimos vertinimo laisvės [egzistavimo]

70. Siekiant išnagrinėti, ar tam tikros priemonės yra tinkamos ir būtinos išspręsti Komisijos nustatytas konkurencijos problemas, reikia atlikti sudėtingų ekonominių klausimų vertinimą. Šiuo atžvilgiu Komisija naudojasi vertinimo laisve [39].

71. Priešingai nei tvirtino Pirmosios instancijos teismas [40], vertinant įmonės pasiūlytus įsipareigojimus nėra esminio skirtumo tarp Reglamento Nr. 1/2003 9 straipsnio pagrindu vykdomos procedūros ir įmonių koncentracijos kontrolės procedūros. Abiem atvejais Komisija turi priimti prognozuojančio pobūdžio sprendimą, kuriame turi įvertinti, kaip ateityje veiks rinka atsižvelgiant į įsipareigojimus. Ta aplinkybė, kad priežastis pagal Reglamento Nr. 1/2003 9 straipsnį pradėti procedūrą yra „egzistuojanti praktika“, nepašalina būtinybės atlikti padėčiai ateityje skirtą „numatomo pobūdžio ekonominę analizę“ siekiant nustatyti, kokią įtaką rinkos veikimui galėtų turėti įsipareigojimai.

72. Todėl Pirmosios instancijos teismas turėjo pripažinti, kad taikydama Reglamento Nr. 1/2003 9 straipsnį Komisija turi tokią pačią vertinimo laisvę, kokia pagal teismų

39 — 1985 m. liepos 11 d. Teisingumo Teismo sprendimas *Remia ir. kt. prieš Komisiją* (42/84, Rink. p. 2545, 34 punktas) yra principinis sprendimas dėl Komisijos turimos vertinimo laisvės konkurencijos bylose; taip pat žr. 1987 m. lapkričio 17 d. Sprendimo *BAT ir Reynolds prieš Komisiją* (sujungtos bylos 142/84 ir 156/84, Rink. p. 4487) 62 punktą ir 37 išnašoje minėto Sprendimo *Aalborg Portland ir kt. prieš Komisiją* 279 punktą.

40 — Skundžiamo sprendimo 108–110 punktai.

praktiką ji naudojasi vertindama įsipareigojimus per įmonių koncentracijos kontrolės procedūrą [41].

73. Šiai išvadai jokios reikšmės neturi Pirmosios instancijos teismo tvirtinimas, kad nagrinėjamu atveju Komisija „neatliko sudėtingos ekonominės analizės“ [42]. Šis Pirmosios instancijos teismo tvirtinimas susijęs tik su „alternatyvių sprendimų nustatymu“, kurio, jo nuomone, Komisija neatliko. Tačiau, kaip minėta, nėra reikalaujama, kad taikydama Reglamento Nr. 1/2003 9 straipsnį pati Komisija nustatytų tokias jai pasiūlytų įsipareigojimų alternatyvas.

74. Lemiamą reikšmę turi tai, – ko Pirmosios instancijos teismas nepastebėjo, – kad prieš priimdama bet kurį sprendimą pagal Reglamento Nr. 1/2003 9 straipsnį Komisija privalo *įvertinti padėtį rinkoje*, kurioje bus įgyvendinami pasiūlyti įsipareigojimai. Komisija turi išnagrinėti, kokį poveikį šie įsipareigojimai turės rinkos veikimui ateityje, ir nustatyti, ar jai žinomos alternatyvos yra vienodai tinkamos nustatytoms konkurencijos problemoms pašalinti. Jau vien tai reikalauja atlikti sudėtingų ekonominių klausimų vertinimą. Pirmosios instancijos teismas nekonstatavo, kad nagrinėjamu atveju Komisija neatliko tokio rinkos veikimo ir jai žinomų alternatyvų *De Beers* individualiems įsipareigojimams vertinimo.

75. Todėl nagrinėjamu atveju Komisija turėjo vertinimo laisvę ir ja naudojosi. Toliau reikia išnagrinėti, ar, kaip teigia Komisija, Pirmosios instancijos teismas pažeidė šią vertinimo laisvę.

ii) Dėl Pirmosios instancijos teismo padaryto Komisijos vertinimo laisvės pažeidimo

76. Pirmosios instancijos teismas konstatavo, kad „[ginčijamame] sprendime padaryta vertinimo klaida, kuri, be to, yra akivaizdi“ [43]. Reikia išnagrinėti, ar tokia Pirmosios instancijos teismo išvada atitinka teisinius reikalavimus, ar viršija teisminės Komisijos sprendimų kontrolės ribas.

41 — 2003 m. balandžio 3 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimas *Royal Philips Electronics prieš Komisiją* (T-119/02, Rink. p. II-1433, 78 punktas) ir 2003 m. rugsėjo 30 d. Pirmosios instancijos sprendimas *ARD prieš Komisiją* (T-158/00, Rink. p. II-3825, 328 punktas); taip pat žr. mano išvados, pateiktos 23 išnašoje minėtoje byloje *Cementbouw*, 67 punktą.

42 — Skundžiamo sprendimo123–125 punktai ir visų pirma 125 punktas.

43 — Skundžiamo sprendimo 126 punktas.

77. Ekonomikos klausimų vertinimo laisvė nereiškia, kad Bendrijos teismas turi susilaikyti nuo Komisijos atliktos ekonominių rodiklių interpretacijos kontrolės. Priešingai, Bendrijos teismas turi teisę nagrinėti Komisijos sprendimų materialinį teisėtumą, siekdamas patikrinti, ar faktai iš esmės yra tikslūs ir ar nėra akivaizdžios vertinimo klaidos [44]. Šiuo atžvilgiu jis turi patikrinti ne tik pateikiamų įrodymų faktinį teisingumą, jų patikimumą ir nuoseklumą, bet ir tai, ar šie įrodymai apima visus esminius duomenis, į kuriuos reikia atsižvelgti vertinant sudėtingą padėtį, ir ar jie gali pagrįsti jais remiantis padarytas išvadas [45].

78. Todėl Pirmosios instancijos teismas turėjo teisę patikrinti, ar Komisijos nustatyti faktai galėjo pagrįsti jos padarytas išvadas, t. y. kad *De Beers* individualūs įsipareigojimai buvo ne tik tinkami, bet ir būtini nustatytoms konkurencijos problemoms pašalinti.

44 — 25 išnašoje minėto Sprendimo *Impala* 144 punktas.

45 — 38 išnašoje minėto Sprendimo *Komisija prieš Tetra Laval* 39 punktas ir 25 išnašoje minėto Sprendimo *Impala* 145 punktas. Ši Teisingumo Teismo praktika, iš pradžių išplėtota įmonių koncentracijos kontrolės srityje, dabar yra svarbi ir kitose teisės srityse bei gali būti taikoma visais atvejais, kai siekiama patikrinti, ar Komisijos sprendime nėra akivaizdžios vertinimo klaidos; žr. 38 išnašoje minėto Sprendimo *Ispanija prieš Lenzing* 57 punktą, 2008 m. lapkričio 6 d. Sprendimo *Nyderlandai prieš Komisiją* (C-405/07 P, Rink. p. I-8267) 55 punktą ir 2006 m. rugsėjo 27 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *Dresdner Bank ir. kt. prieš Komisiją* (sujungtos bylos T-44/02 OP, T-54/02 OP, T-56/02 OP, T-60/02 OP ir T-61/02 OP, Rink. p. II-3567) 67 punktą.

79. Kaip šiuo atžvilgiu teisingai nurodė Pirmosios instancijos teismas, proporcingumo principas reikalauja, kad prieš priimdama sprendimą Komisija išnagrinėtų jai žinomų mažiau varžančių priemonių tinkamumą ir tik tuomet, jei šios mažiau varžančios priemonės nėra tinkamos pašalinti jos nustatytas problemas, ši institucija gali pasirinkti labiau varžančią priemonę [46].

80. Nagrinėjamoje byloje neginčijama, kad Komisijai buvo žinomi mažiau *Alrosa* interesus varžantys alternatyvūs sprendimai, visų pirma bendri *Alrosa* ir *De Beers* įsipareigojimai [47]. Vis dėlto Komisija, be kita ko, atsižvelgdama į savo atlikto rinkos tyrimo rezultatus, padarė išvadą, kad tokie alternatyvūs sprendimai nebuvo tinkami pašalinti jos nustatytas konkurencijos problemas [48].

81. Pirmosios instancijos teismas būtų galėjęs patvirtinti akivaizdžią vertinimo klaidą tik

46 — Šiuo atžvilgiu taip pat žr. skundžiamo sprendimo 131 punktą.

47 — Skundžiamo sprendimo 132 punktas.

48 — Žr. ginčijamo sprendimo 41 ir 42 konstatuojamąsias dalis.

tuomet, jei ši Komisijos išvada nebūtų buvusi pagrįsta jos nustatytais faktais.

82. Skundžiamas sprendimas neatitinka šių reikalavimų.

83. Pirmosios instancijos teismas niekur nenurodė, kad Komisijos išvada nėra pagrįsta nustatytais faktais. Jis tik išdėsto kitokį savo vertinimą dėl to, ar alternatyvūs sprendimai yra tinkami Komisijos nustatytoms konkurencijos problemoms spręsti.

84. Tačiau norint pripažinti akivaizdžią vertinimo klaidą nepakanka vien to, kad Pirmosios instancijos teismo nuomonė kitokia nei Komisijos. Jei iš faktinių aplinkybių bei įrodymų visumos pagrįstai galima padaryti skirtingas išvadas, teisiniu požiūriu negalima prieštarauti, kad Komisija pasirinko vieną iš galimų vertinimų, net jeigu tai nėra, Pirmosios instancijos teismo nuomone, tinkamesnis vertinimas. Akivaizdi vertinimo klaida yra tik tuomet, kai Komisijos padarytos išvados yra nepagrįstos atsižvelgiant į faktinių aplinkybių bei įrodymų visumą [49], t. y. kai nėra matyti protingo pagrindimo [50].

85. Skundžiamame sprendime Pirmosios instancijos teismas netvirtina, kad Komisijos išvados yra nepagrįstos, o pateikia tik bendras prielaidas ir preliminarius vertinimus. Pavyzdžiui, jis nurodo, kad bendri *De Beers* ir *Alrosa* įsipareigojimai „galėjo *prima facie* būti tinkami Komisijos nurodytoms problemoms pašalinti“ [51], kad *De Beers* būtų buvę „sunku“ paveikti *Alrosa* nustatytas kainas ir būtų „sunku įsivaizduoti“, kaip *De Beers* ir *Alrosa* kainų politikos koordinavimas galėtų būti įgyvendintas [52].

86. Iš Pirmosios instancijos teismo suformuluotų išvadų aiškiai nematyti, ar bendri *De Beers* ir *Alrosa* įsipareigojimai buvo *akivaizdžiai tinkami* pašalinti Komisijos nustatytas konkurencijos problemas, taip pat ir tai, ar jie buvo *vienodai tinkami* kaip *De Beers*

49 — Žr. mano išvados, pateiktos 25 išnašoje minėtoje byloje *Impala*, 240 punktą.

50 — Žr. mano išvados, 2009 m. kovo 10 d. pateiktos byloje *S.P.C.M. ir kt.* (C-558/07, Rink. p. I-5783) 77 punktą; šiuo atžvilgiu žr. 2002 m. kovo 12 d. Sprendimą *Omega Air ir kt.* (sujungtos bylos C-27/00 ir C-122/00, Rink. p. I-2569, 72 punktas), pagal kurį susijusi institucija nepadaro akivaizdžios vertinimo klaidos, jei priimdama sprendimą ji gali „pagrįstai“ daryti tam tikras prielaidas; taip pat žr. mano išvados, 2007 m. vasario 1 d. pateiktos 38 išnašoje minėtoje byloje *Ispanija prieš Lenzing*, 71 punktą, kuriame nurodžiau, kad prognozė būtų akivaizdžiai klaidinga tik tada, jeigu jos „nebūtų galima pateisinti jokiomis įmanomomis priežastimis“.

51 — Skundžiamo sprendimo 133 punktas.

52 — Skundžiamo sprendimo 134 punktas.

individualūs įsipareigojimai, kuriuos Komisija galiausiai pripažino privalomais. Atvirkščiai, atrodo, kad Pirmosios instancijos teismui pakako to, kad alternatyvus sprendimas būtų „sumažinęs <…> konkurencijos iškraipymo riziką“ [53] ir nebuvo toks, kad „būtinai sukeltų pavojų“ Komisijos siekiamiems tikslams [54]. Tačiau Pirmosios instancijos teismas turėjo padaryti aiškią išvadą, kad bendri *De Beers* ir *Alrosa* įsipareigojimai buvo pakankami pašalinti konkurencijos iškraipymo riziką ir įgyvendinti Komisijos siekiamus konkurencijos apsaugos tikslus.

87. Taigi, Pirmosios instancijos teismo tvirtinimai neatitinka minėtų teisinių reikalavimų, pagal kuriuos turi būti vertinamas proporcingumas pagal Reglamento Nr. 1/2003 9 straipsnį [55].

88. Savo tvirtinimais dėl bendrų *De Beers* ir *Alrosa* įsipareigojimų Pirmosios instancijos teismas peržengia Komisijos sprendimų teisėtumo kontrolės ribas ir faktiškai atlieka savąjį sudėtingų ekonominių klausimų vertinimą. Taip yra, pavyzdžiui, kai Pirmosios instancijos teismas nurodo, kad *Alrosa* parduodamų *De Beers* neapdorotų deimantų kiekio sumažinimas 35 % nuo 2009 metų, palyginti su parduotu 2004 metais (iki 275 milijonų USD), būtų „[suteikęs] trečiosioms šalims veiksmingą prieigą prie alternatyvaus ir nepriklausomo tiekimo šaltinio“ [56]. Tas pats pasakytina ir apie *Alrosa* pasiūlymo, pagal kurį dalis neapdorotų deimantų kiekvienais metais būtų parduota per aukcioną geriausią pasiūlymą pateikusiam pirkėjui, vertinimą [57]. Tam, kad tokie tvirtinimai nebūtų laikomi paprasčiausiomis prielaidomis, jie turėtų būti pagrįsti visapusiška rinkos sąlygų analize, kurią atlikti yra ne Pirmosios instancijos teismo, o Komisijos kompetencija.

89. Nagrinėdamas apeliacinius skundus Teisingumo Teismas negali būti Pirmosios instancijos teismo ir Komisijos arbitru ir nuspręsti, kuriam iš šių institucijų skirtingų ekonominių požiūrių dėl alternatyvių sprendimų tinkamumo turėtų būti teikiama pirmenybė. Nes tai reikštų, kad Teisingumo Teismas neteisėtai pakeičia Komisijos ir Pirmosios instancijos teismo pateiktą vertinimą savuoju ir atlieka sudėtingų ekonominių klausimų vertinimą.

90. Lemiamą reikšmę turi tik tai, kad nagrinėjamu atveju Pirmosios instancijos teismas Komisijos vertinimą pakeitė savuoju ir dėl to neteisėtai pasikėsino į Komisijos turimą

53 — Skundžiamo sprendimo 153 punkto paskutinis sakinys.

54 — Skundžiamo sprendimo 153 punkto pirmas sakinys.

55 — Žr. šios išvados 57 punktą.

56 — Skundžiamo sprendimo 134 punktas.

57 — Skundžiamo sprendimo 138 ir 153 punktai.

vertinimo laisvę [58]. Todėl Komisijos kaltinimams turėtų būti pritarta. Kadangi ši Pirmosios instancijos teismo teisės klaida buvo pagrindas panaikinti ginčijamą sprendimą, ji taip pat pateisina skundžiamo sprendimo panaikinimą.

De Beers ir *Alrosa* ir toliau vykdė „willing buyer/willing seller“ pobūdžio *ad hoc* pardavimą. Pirmosios instancijos teismas šį *ad hoc* pardavimą laikė tik ankstesne dviejų įmonių praktika ir neatsižvelgė į jų esamą poveikį.

93. Šis kaltinimas yra priimtinas, nes juo keliamas faktų ar įrodymų iškraipymo klausimas [59].

b) Dėl kitų Komisijos kaltinimų, susijusių su Pirmosios instancijos teismo veiksmais

91. Dabar išnagrinėsiu kitus Komisijos kaltinimus, pateiktus pirmojo apeliacinio skundo pagrindo antroje dalyje.

94. Tačiau nagrinėjamu atveju šis kaltinimas dėl faktų ir įrodymų iškraipymo yra nepagrįstas. Toks iškraipymas yra, kai nesiremiant naujais įrodymais egzistuojančių įrodymų vertinimas yra akivaizdžiai neteisingas [60]. Nagrinėjamu atveju taip nėra.

i) Dėl tariamo „išankstinio įvertinimo apimties iškraipymo“

95. Netgi jeigu skundžiamame sprendime Pirmosios instancijos teismas *ad hoc* pardavimo atžvilgiu keliose vietose užsiminė, kad tarp *De Beers* ir *Alrosa* „susiklostę ilgalaikiai santykiai“, ir nurodė abiejų įmonių „ankstesnę

92. Komisija tvirtina, kad Pirmosios instancijos teismas „iškreipė jos išankstinio įvertinimo apimtį“. Jis neatsižvelgė į aplinkybę, kad, nepaisant planuotų sutartinių santykių,

58 — Šiuo atžvilgiu žr. 25 išnašoje minėto Sprendimo *Impala* 145 punktą, pagal kurį tuomet, kai Komisija turi vertinimo laisvę, Pirmosios instancijos teismas neturi savo ekonominiu vertinimu pakeisti Komisijos vertinimo.

59 — 2000 m. birželio 15 d. Sprendimas *Dorsch Consult prieš Tarybą ir Komisiją* (C-237/98 P, Rink. p. I-4549, 36 punktas), 2007 m. sausio 18 d. Sprendimas *PKK ir KNK prieš Tarybą* (C-229/05 P, Rink. p. I-439, 35 punktas) ir 2009 m. liepos 16 d. Sprendimas *Komisija prieš Schneider Electric* (C-440/07 P, Rink. p. I-6413, 104 punktas).

60 — 59 išnašoje minėto Sprendimo *PKK ir KNK prieš Tarybą* 37 punktas, 2007 m. liepos 18 d. Sprendimo *Industrias Químicas del Vallés prieš Komisiją* (C-326/05 P, Rink. p. I-6557) 60 punktas, 2007 m. lapkričio 22 d. Sprendimo *Sniace prieš Komisiją* (C-260/05 P, Rink. p. I-10005) 37 punktas ir 2008 m. gegužės 8 d. Sprendimo *Eurohypo prieš VRDT* (C-304/06 P, Rink. p. I-3297) 34 punktas, taip pat 2009 m. birželio 3 d. Nutarties *Zipcar prieš VRDT* (C-394/08 P) 40 punktas.

praktiką“ [61], vis dėlto šiame sprendime nėra jokių nuorodų, leidžiančių manyti, kad Pirmosios instancijos teismas *ad hoc* pardavimą laikė *tik* praeities reiškiniu ir nekreipė dėmesio į esamą abiejų įmonių praktiką.

96. Todėl šį Komisijos kaltinimą reikia atmesti.

ii) Dėl vienpusio atsižvelgimo į *Alrosa* argumentus ir interesus

97. Komisija taip pat tvirtina, kad skundžiamame sprendime neatsižvelgta į rinkos tyrimų rezultatus. Pirmosios instancijos teismas vienpusiškai atsižvelgė į *Alrosa* interesus ir paaiškinimus ir jiems suteikė pernelyg didelę reikšmę, nekreipdamas dėmesio į interesą užtikrinti konkurenciją. Skundžiamame sprendime nepateikiamas daugelio Komisijos išsakytų argumentų vertinimas ir iš esmės apsiribojama tvirtinimu, kad proporcingumo kontrolė yra objektyvaus pobūdžio [62].

61 — Skundžiamo sprendimo 115 ir 150 punktai.

62 — Skundžiamo sprendimo 99 punkte Pirmosios instancijos teismas nurodo, kad „priemonės proporcingumo kontrolė yra objektyvi kontrolė“.

98. Kaip matyti iš Komisijos dubliko, ji norėtų, kad šis argumentas būtų aiškinamas kaip kaltinimas dėl nepakankamo motyvavimo. Ši institucija mano, kad skundžiamas sprendimas yra prieštaringas ir nepakankamai motyvuotas.

99. Klausimas, ar Pirmosios instancijos teismo sprendimo motyvavimas yra prieštaringas, ar nepakankamas, yra teisės klausimas ir gali būti keliamas paduodant apeliacinį skundą [63].

100. Turinio prasme Pirmosios instancijos teismo pareiga motyvuoti savo sprendimus neturėtų būti aiškinama taip, jog pastarasis privalo detaliai atsakyti į kiekvieną bylos šalies nurodytą argumentą [64]. Veikiau laikoma pakankama, jei sprendimas aiškiai ir nedviprasmiškai atspindi Pirmosios instancijos teismo motyvus, kad suinteresuotieji asmenys galėtų suprasti jo priėmimo priežastis, o

63 — 1998 m. gegužės 7 d. Sprendimo *Somaco prieš Komisiją* (C-401/96 P, Rink. p. I-2587) 53 punktas, 25 išnašoje minėto Sprendimo *Sumitomo Metal Industries ir Nippon Steel prieš Komisiją* 77 punktas ir 2009 m. liepos 16 d. Sprendimo *Der Grüne Punkt – Duales System Deutschland prieš Komisiją* (C-385/07 P, Rink. p. I-6155) 71 punktas.

64 — 2001 m. kovo 6 d. Sprendimo *Connolly prieš Komisiją* (C-274/99 P, Rink. p. I-1611) 121 punktas, 37 išnašoje minėto Sprendimo *Aalborg Portland ir. kt. prieš Komisiją* 372 punktas, 2009 m. balandžio 2 d. Sprendimo *France Télécom prieš Komisiją* (C-202/07 P, Rink. p. I-2369) 30 punktas ir 59 išnašoje minėto Sprendimo *Komisija prieš Schneider Electric* 135 punktas.

Teisingumo Teismas – vykdyti savo teisminę priežiūrą [65].

101. Nagrinėjamu atveju Pirmosios instancijos teismas laikėsi šių reikalavimų. Skaitant sprendimą nėra sunku suprasti motyvus, kurių pagrindu Pirmosios instancijos teismas patenkino *Alrosa* ieškinį. Komisijai taip pat nekilo jokių sunkumų suprasti šiame sprendime išdėstytus motyvus ir apskųsti sprendimą pateikiant didelės apimties apeliacinį skundą.

102. Iš tikrųjų susidaro įspūdis, kad Komisijos kaltinimas pateiktas ne tiek dėl nepakankamo motyvavimo ir atitinkamai formalaus skundžiamo sprendimo teisėtumo, kiek dėl šio sprendimo turinio tikslumo. Tačiau vien dėl to, kad Pirmosios instancijos teismas dėl bylos esmės padarė kitą išvadą nei apeliantė, negalima pripažinti, jog skundžiamas sprendimas yra negaliojantis dėl motyvavimo stokos [66].

103. Todėl kaltinimas dėl nepakankamo motyvavimo yra nepagrįstas.

iii) Dėl pranešimo, paskelbto pagal Reglamento Nr. 1/2003 27 straipsnio 4 dalį, klaidingo teisinio vertinimo

104. Komisija taip pat tvirtina, kad Pirmosios instancijos teismas klaidingai interpretavo jos pranešimą, paskelbtą *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje* pagal Reglamento Nr. 1/2003 27 straipsnio 4 dalį [67]. Jos kaltinimai susiję su skundžiamo sprendimo 136 ir 192 punktais, kuriuose, remdamasis vien šio pranešimo paskelbimo faktu, Pirmosios instancijos teismas padarė išvadą, kad netgi Komisija manė, jog bendri *De Beers* ir *Alrosa* įsipareigojimai „*prima facie* pašalino“ jos nurodytas konkurencijos problemas. Komisija mano, kad tai yra faktų iškraipymas arba klaidingas jos pranešimo *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje* teisinis vertinimas.

105. Tiek klausimas dėl galimo faktų iškraipymo, tiek dėl teisinio jų vertinimo gali būti keliamas paduodant apeliacinį skundą [68]. Todėl šis Komisijos kaltinimas yra priimtinas.

65 — 1998 m. gegužės 14 d. Sprendimo *Taryba prieš de Nil ir Impens* (C-259/96 P, Rink. p. I-2915) 32 ir 33 punktai, 37 išnašoje minėto Sprendimo *Aalborg Portland ir. kt. prieš Komisiją* 372 punktas, 64 išnašoje minėto Sprendimo *France Télécom prieš Komisiją* 29 punktas ir 59 išnašoje minėto Sprendimo *Komisija prieš Schneider Electric* 135 punktas.

66 — 2007 m. birželio 7 d. Sprendimas *Wunenburger prieš Komisiją* (C-362/05 P, Rink. p. I-4333, 80 punktas).

67 — Dėl šio pranešimo žr. išvados 26 punktą.

68 — Dėl faktų iškraipymo žr. 59 išnašoje nurodytą Teisingumo Teismo praktiką; dėl teisinio faktų vertinimo žr. 1996 m. rugsėjo 17 d. Nutarties *San Marco prieš Komisiją* (C-19/95 P, Rink. p. I-4435) 39 punktą, 25 išnašoje minėto Sprendimo *Sumitomo Metal Industries ir Nippon Steel prieš Komisiją* 39 punktą ir 59 išnašoje minėto Sprendimo *Komisija prieš Schneider Electric* 191 punktą.

106. Be to, aptariamas Komisijos kaltinimas yra pagrįstas ir dėl esmės.

107. Skundžiamo sprendimo 136, 192 ir 194 punktuose Pirmosios instancijos teismas mėgina susaistyti Komisiją jos išankstiniu bendrų *De Beers* ir *Alrosa* įsipareigojimų vertinimu. Pirmosios instancijos teismo nuomone, šis vertinimas įrodo, kad bendri įsipareigojimai būtų buvę tinkami pašalinti Komisijos nustatytas problemas.

108. Pirmosios instancijos teismas šiuo atžvilgiu neatsižvelgia į tai, kad pagal Reglamento Nr. 1/2003 27 straipsnio 4 dalį *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje* paskelbti pranešimai bet kuriuo atveju gali būti pagrįsti tik išankstiniu Komisijos vertinimu. Tokio pranešimo esmė ir tikslas yra suteikti galimybę, atliekant rinkos tyrimą, suinteresuotosiomms trečiosioms šalims pareikšti pastabas dėl siūlomų įsipareigojimų. Atsižvelgdama į rinkos tyrimo rezultatus Komisija turi peržiūrėti savo išankstinį padėties rinkoje vertinimą ir iš naujo įvertinti, ar įsipareigojimai yra tinkami pašalinti jos nustatytas konkurencijos problemas. Nebūtina, kad rinkos tyrimas atskleistų naujus faktus ar problemas; rinkos tyrimo rezultatai gali būti pagrindas iš naujo įvertinti jau žinomus faktus ir galiausiai konkurencijos padėtį. Rinkos tyrimas būtų beprasmis, jeigu negalėtų turėti poveikio pradinei Komisijos pozicijai.

109. Jei vertindamas Komisijos sprendimo teisėtumą Pirmosios instancijos teismas negali kaip kriterijumi pasinaudoti net pranešimu apie kaltinimus [69], juo labiau jis negali naudotis pranešimu pagal Reglamento Nr. 1/2003 27 straipsnio 4 dalį. Toks pranešimas taip pat atskleidžia tik išankstinį Komisijos vertinimą, netgi yra kur kas mažiau išsamus ir pagrįstas vien apibendrinta konkrečios situacijos analize.

110. Nagrinėjamu atveju iš pranešimo *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje* turinio [70] taip pat matyti, kad Komisija dar nebuvo atlikusi galutinio *De Beers* ir *Alrosa* pasiūlytų bendrų įsipareigojimų vertinimo. Nors Pirmosios instancijos teismas neabejotinai buvo susipažinęs su šiuo turiniu [71], skundžiamame sprendime jis nepadarė reikiamų išvadų dėl preliminaraus šiame pranešime pateikto Komisijos vertinimo pobūdžio.

69 — 25 išnašoje minėtas Sprendimas *Impala*, visų pirma jo 64, 65, 73 ir 76 punktai; šiuo atžvilgiu Teisingumo Teismas nesivadovavo mano išvada, 2007 m. gruodžio 13 d. pateikta šioje byloje (pirmiausia žr. 171–176 punktus).

70 — *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje* paskelbto pranešimo 16 konstatuojamojoje dalyje nurodyta, kad „Komisija siekia, *remdamasi šio rinkos tyrimo rezultatais*, priimti sprendimą pagal Reglamento (EB) Nr. 1/2003 9 straipsnio 1 dalį <...>“. (Išskirta mano.)

71 — Skundžiamo sprendimo 136 punkto antras sakinys ir 192 punkto pirmas sakinys.

111. Todėl Pirmosios instancijos teismas klaidingai teisiškai įvertino faktus, vertindamas *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje* paskelbtą Komisijos pranešimą kaip įrodymą, kad bendri *De Beers* ir *Alrosa* įsipareigojimai buvo tinkami.

112. Todėl Komisijos kaltinimas, susijęs su *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje* paskelbtu pranešimu, yra pagrįstas. Vis dėlto ši teisės klaida savaime negali lemti skundžiamo sprendimo panaikinimo, nes rėmimasis šiuo pranešimu buvo tik vienas iš kelių argumentų, kuriais Pirmosios instancijos teismas pagrindė savo tvirtinimus dėl alternatyvių sprendimų buvimo ir jų tinkamumo [72].

iv) Dėl tariamo EB 82 straipsnio pažeidimo

113. Galiausiai Komisija kaltina, kad vertindamas proporcingumą Pirmosios instancijos teismas padarė du EB 82 straipsnio pažeidimus.

114. Šie kaltinimai susiję su Pirmosios instancijos teismo tvirtinimais dėl galimų alternatyvų *De Beers* individualiems įsipareigojimams, kurie buvo pripažinti privalomais. Komisija visų pirma kritikuoja skundžiamo sprendimo 152 ir 153 punktus, kuriuose Pirmosios instancijos teismas išsakė nuomonę dėl *Alrosa* pasiūlymo dalį neapdorotų deimantų kiekvienais metais parduoti per aukcioną geriausią pasiūlymą pateikusiam pirkėjui. Pirma, Komisijos manymu, Pirmosios instancijos teismas visiškai neatsižvelgė į aplinkybę, kad *De Beers* yra ne tik didžiausiais pirkėjas neapdorotų deimantų rinkoje, bet taip pat didžiausias gamintojas šioje rinkoje. Antra, ši institucija nurodo, kad Pirmosios instancijos teismas neįvertino aplinkybės, kad net aukcionai, per kuriuos parduodama geriausią pasiūlymą pateikusiam pirkėjui, negali užkirsti kelio įmonei piktnaudžiauti dominuojančia padėtimi teikiant pasiūlymus.

115. Priešingai nei *Alrosa*, nemanau, kad šie kaltinimai nepriimtini. Bet kuriuo atveju jie nėra tik pretekstas ginčyti Pirmosios instancijos teismo atliktą faktinių aplinkybių ir įrodymų vertinimą. Veikiau šiais kaltinimais iškeliamas teisės klausimas, ar aiškindamas ir taikydamas EB 82 straipsnį Pirmosios instancijos teismas taikė tinkamus kriterijus [73], taip pat, ar jis neatsižvelgė į teisiniu požiūriu reikšmingus aspektus.

72 — Skundžiamo sprendimo 132–154 punktai.

73 — Žr. šios išvados 45 punktą ir 25 išnašoje nurodytą Teisingumo Teismo praktiką.

— Dėl neatsižvelgimo į *De Beers*, kaip gamintojo, padėtį

116. Pirmasis EB 82 straipsniu grindžiamas kaltinimas konkrečiai susijęs su skundžiamo sprendimo 153 punktu, kuriame Pirmosios instancijos teismas *De Beers* apibūdina kaip „svarbiausią rinkoje esantį pirkėją“, neatsižvelgdamas į aplinkybę, kad ši įmonė taip pat yra didžiausia gamintoje toje pačioje rinkoje.

117. Komisija pagrįstai kritikuoja šį požiūrį.

118. Pirmosios instancijos teismas iš tikrųjų gerai žinojo, kad tiek *De Beers*, tiek *Alrosa* yra neapdorotų deimantų gamintojos [74]. Tačiau jis visiškai neatsižvelgė į šią aplinkybę nagrinėdamas galimas alternatyvas *De Beers* individualiems įsipareigojimams, kurie buvo pripažinti privalomais. Atitinkamose skundžiamo sprendimo vietose, kur išdėstyti svarbiausi jo motyvai, *De Beers* apibūdinama tik kaip „stambiausias rinkos pirkėjas“, prie kurio, Pirmosios instancijos teismo nuomone, *Alrosa* ir toliau turėtų prieigą [75].

119. Šiuo atžvilgiu Pirmosios instancijos teismas neįvertina aplinkybės, kad vertinant nusistovėjusius dviejų įmonių tiekimo santykius konkurencijos teisės tikslais didelės reikšmės turi tai, ar tarp šių dviejų įmonių yra faktiniai arba potencialūs konkurenciniai santykiai, ar jų nėra.

120. Jei toje pačioje rinkoje abi įmonės veikia kaip gamintojos, dažniausiai būtų nesuderinama su įprastu konkurenciniu elgesiu, jei viena iš jų reguliariai supirktų kitos įmonės produkciją ar bent jau didelę jos dalį, visų pirma tais atvejais, kai pirkėjas užima dominuojančią padėtį. Tai pripažino ir *Alrosa*, atsakydama į klausimus Teisingumo Teismo posėdyje.

121. Dominuojančią padėtį užimanti įmonė neabejotinai turi teisę ginti savo komercinius interesus. Vis dėlto pagal EB 82 straipsnį draudžiami tokie dominuojančią padėtį užimančios įmonės veiksmai, kuriais siekiama sustiprinti šią dominuojančią padėtį ir ja piktnaudžiauti [76].

122. Būtent tokio piktnaudžiavimo galima tikėtis, jei dominuojančią padėtį užimanti įmonė superka visą kito toje pačioje rinkoje

74 — Žr. skundžiamo sprendimo 8 ir 9 punktuose išdėstytas faktines aplinkybes ir 116 punkte pateiktą citatą iš ginčijamo sprendimo, kurioje paminėti „komerciniai santykiai tarp *[De Beers]* ir jos svarbiausio konkurento *Alrosa*“.

75 — Skundžiamo sprendimo 138 ir 153 punktai.

76 — 1978 m. vasario 14 d. Sprendimas *United Brands ir United Brands Continentaal prieš Komisiją* (27/76, Rink. p. 207, 189 punktas), 2008 m. rugsėjo 16 d. Sprendimas *Sot. Lélos kai Sia ir. kt.* (sujungtos bylos C-468/06–C-478/06, Rink. p. I-7139, 50 punktas) ir 2008 m. gruodžio 11 d. Sprendimas *Kanal 5 ir TV 4* (C-52/07, Rink. p. I-9239, 26 punktas).

veikiančio gamintojo produkciją. Tuomet tokiai kitai įmonei nereikia sukurti savo platinimo sistemos ir konkuruoti su dominuojančia įmone. Tai gali sukelti neigiamas pasekmes rinkos struktūrai, o galiausiai ir vartotojams, ypač dėl to, kad konkurencija atitinkamoje rinkoje jau yra susilpnėjusi dėl joje esančios dominuojančios įmonės. Kiltų pavojus, kad supirkdama visą kito gamintojo produkciją dominuojanti įmonė darys įtaką pardavimui ir galiausiai kainoms atitinkamoje rinkoje, o dėl to nukentėtų vartotojai. Tokie veiksmai neturi nieko bendra su teisėtų dominuojančios įmonės interesų apsauga, kuri įprastai yra teisėta.

124. Neatsižvelgęs į šį svarbų aspektą, Pirmosios instancijos teismas padarė teisės klaidą nagrinėdamas proporcingumo klausimą. Ši teisės klaida pateisina skundžiamo sprendimo panaikinimą, nes jos pagrindu Pirmosios instancijos teismas pripažino, kad nagrinėjamu atveju buvo tinkamų alternatyvių sprendimų, kurie būtų mažiau varžę susijusias įmones.

— Dėl neatsižvelgimo į galimus aukcionų dalyvių piktnaudžiavimo veiksmus

123. Pirmosios instancijos teismas nenurodė konkrečių aplinkybių, kurios išskirtiniu atveju leistų išvengti piktnaudžiavimo nagrinėjamu atveju. Priešingai, Pirmosios instancijos teismas visiškai nenagrinėjo dvejopo *De Beers* vaidmens, kurį ji turi kaip didžiausia pasaulio gamintoja ir didžiausias pirkėjas neapdorotų deimantų rinkoje, nors Komisija tai pažymėjo [77]. Vis dėlto buvo būtina atsižvelgti į šį dvejopą vaidmenį, kad būtų galima pagrįstai įvertinti, ar dalies *Alrosa* neapdorotų deimantų pardavimas kiekvienais metais per aukcioną geriausią pasiūlymą pateikusiam pirkėjui galėjo tinkamai išspręsti Komisijos nustatytas konkurencijos problemas atsižvelgiant į EB 82 straipsnį.

125. Antrasis kaltinimas, grindžiamas EB 82 straipsniu, susijęs su skundžiamo sprendimo 152 ir 153 punktais, kuriuose Pirmosios instancijos teismas nurodo, kad jei *Alrosa ad hoc* pardavimą vykdytų aukcione geriausio pasiūlymo principo pagrindu, tai savaime neprieštarautų konkurencijos taisyklėms, net jei tai leistų *De Beers* išlaikyti arba sustiprinti pagrindinės rinkos dalyvės vaidmenį.

126. Komisija pagrįstai prieštarauja tokiems Pirmosios instancijos teismo tvirtinimams.

77 — Visų pirma žr. Komisijos atsiliepimo į ieškinį 58, 63 ir 68 punktus ir skundžiamo sprendimo 74 punktą.

127. Pirmosios instancijos teismas savo sprendime apsiriboja tvirtinimu, kad nėra jokios priežasties nuogąstauti, jog aukcionuose *Alrosa* teiks pirmenybę *De Beers*, nes nėra įrodymų, kad *Alrosa* taiko subjektyvius aukciono laimėtojo nustatymo kriterijus („kitus kriterijus nei pasiūlos kokybė“) [78].

128. Taigi, Pirmosios instancijos teismas neįvertina, kad aukcionuose piktnaudžiavimo veiksmų gali imtis ne tik pardavėjas, bet ir pirkėjai. Jei aukcione dalyvauja įmonė, kuri pati gamina ir teikia į rinką prekes, konkuruojančias su aukcione parduodamomis prekėmis, bei užima dominuojančią padėtį atitinkamoje, gali būti nustatytos „grobuoniškos“ kainos. Gali kilti situacija, kai dominuojanti įmonė dirbtinai didina siūlymų kainą, siekdama užsitikrinti jos esamo ar potencialaus konkurento produkcijos kontrolę, kartu pašalindama kitus galimus pirkėjus; tai gali sumažinti pasiūlą rinkoje ir galiausiai dirbtinai pakelti kainų lygį vartotojų nenaudai. Tokie veiksmai yra piktnaudžiavimas EB 82 straipsnio prasme ir neturi nieko bendra su teisėtų dominuojančios įmonės interesų apsauga [79].

129. Žinoma, siekiant nustatyti, ar aukcione dalyvaujantys pirkėjai iš tikrųjų turi priežasčių bijoti tokio dominuojančios įmonės piktnaudžiavimo, būtina visapusiškai įvertinti konkretaus atvejo aplinkybes. Tačiau skundžiamame sprendime nėra jokių nuorodų, kad Pirmosios instancijos teismas nors kažkiek būtų svarstęs šį klausimą, juo labiau kad Komisijos paaiškinimai suteikė pagrindą tai daryti. Komisija keletą kartų pabrėžė *De Beers* atliekamą „pagrindinės rinkos dalyvės“ vaidmenį ir atkreipė dėmesį į ankstesnes jos pastangas kontroliuoti produkciją deimantų rinkoje [80].

130. Šiuo atveju Pirmosios instancijos teismas paprasčiausia nurodė, kad, įgyvendinus *Alrosa* pasiūlymą dėl pardavimo aukcione, nebuvo jokio pavojaus, jog *pardavėjas* piktnaudžiaus priimdamas pirkėjų siūlymus. Tačiau vien šiuo pagrindu negalima paneigti, kad būdama *pirkėja* dominuojanti įmonė nepradės piktnaudžiauti teikdama siūlymus aukcione.

131. Neatsižvelgęs į šį svarbų aspektą, Pirmosios instancijos teismas padarė teisės klaidą nagrinėdamas proporcingumo klausimą. Ši teisės klaida pateisina skundžiamo sprendimo panaikinimą, nes jos pagrindu Pirmosios instancijos teismas pripažino, kad nagrinėjamu atveju buvo tinkamų alternatyvių sprendimų, kurie būtų mažiau varžę susijusias įmones.

78 — Skundžiamo sprendimo 153 punktas.

79 — Žr. šios išvados 121 punktą ir 76 išnašoje nurodytą Teisingumo Teismo praktiką.

80 — Ginčijamo sprendimo 25, 26, 28 ir 30 konstatuojamosios dalys ir Komisijos atsiliepimo į ieškinį 64 ir 65 punktai; taip pat žr. skundžiamo sprendimo 83 punktą.

B — *Dėl antrojo apeliacinio skundo pagrindo: teisė būti išklausytam administracinėje procedūroje*

132. Antruoju apeliacinio skundo pagrindu Komisija iš esmės kaltina, kad Pirmosios instancijos teismas padarė teisės klaidą spręsdamas dėl teisės būti išklausytam administracinėje procedūroje [klausimo]. Be to, ši institucija tvirtina, kad Pirmosios instancijos teismas priėmė sprendimą *ultra petita* ir dar kartą priekaištauja dėl nepakankamo skundžiamo sprendimo motyvavimo.

1. Išankstinis klausimas: ar antrasis apeliacinio skundo pagrindas yra nereikšmingas?

133. *Alrosa* mano, kad antrasis Komisijos apeliacinio skundo pagrindas yra nereikšmingas, nes jis susijęs su tais Pirmosios instancijos teismo tvirtinimais, kurie skundžiamame sprendime pateikti tik išsamumo tikslais.

134. Iš tikrųjų apeliantės pateiktas kaltinimas dėl motyvo, kuris pirmojoje instancijoje priimtame sprendime tėra papildomas, negali lemti tokio sprendimo panaikinimo ir todėl turi būti atmestas kaip nereikšmingas ar nesukeliantis pasekmių [81]. Tačiau nagrinėjamu atveju taip nėra.

135. Pirmosios instancijos teismas ypač klaidingai apibūdina savo tvirtinimus dėl teisės būti išklausytam pažeidimo, įvardydamas, kad jie pateikiami „išsamumo tikslais“ [82]. Tačiau tai nereiškia, kad jie buvo tik *obiter dicta*. Atvirkščiai, šie tvirtinimai sudarė antrą savarankišką sprendimo „ramstį“, kuriuo buvo grindžiamas ginčijamo sprendimo panaikinimas. Tai ypač aiškiai matyti iš skundžiamo sprendimo 204 punkto, kuriame tiesiogiai pripažįstama, kad *Alrosa* ieškinio pagrindas dėl teisės būti išklausytam pažeidimo yra pagrįstas. Taigi, Pirmosios instancijos teismo tvirtinimai, susiję su teise būti išklausytam, yra pirminiai pagrindai, kuriais grindžiama skundžiamo sprendimo rezoliucinė dalis.

136. Todėl *Alrosa* pateiktas prieštaravimas, kad antrasis apeliacinio skundo pagrindas yra nereikšmingas, turi būti atmestas.

81 — 1993 m. kovo 18 d. Sprendimas *Parlamentas prieš Frederiksen* (C-35/92 P, Rink. p. I-991, 31 punktas), 2003 m. gegužės 8 d. Sprendimas *T. Port prieš Komisiją* (C-122/01 P, Rink. p. I-4261, 17 punktas), 2005 m. birželio 28 d. Sprendimas *Dansk Rørindustri ir. kt. prieš Komisiją* (sujungtos bylos C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P–C-208/02 P ir C-213/02 P, Rink. p. I-5425, 148 punktas) ir 2007 m. rugsėjo 13 d. Sprendimas *Common Market Fertilizers prieš Komisiją* (C-443/05 P, Rink. p. I-7209, 137 punktas).

82 — Žr. skundžiamo sprendimo 158 ir 204 punktus. Remiantis bylos kalba, šie tvirtinimai buvo pateikti „for the sake of completeness“.

2. Antrojo apeliacinio skundo pagrindo nagrinėjimas

a) Dėl nepakankamo motyvavimo (antrojo apeliacinio skundo pagrindo pirma dalis)

137. Visų pirma Komisija kaltina, kad skundžiamame sprendime nėra pateikta pakankamai motyvų dėl nustatytų trūkumų, susijusių su teise būti išklausytam. Pirmosios instancijos teismas vietoj motyvų išdėsto tik įtarimus. Skundžiamo sprendimo 201 ir 203 punktuose Pirmosios instancijos teismas nepateikia paaiškinimų, kodėl *Alrosa* negalėjo „naudingai" pateikti atsakymo dėl jai [susipažinti] perduotų dokumentų [83] ir „visiškai" pasinaudoti teise būti išklausytai. Be to, Pirmosios instancijos teismas neįrodė, kad buvo priežastinis ryšys tarp nustatytų pažeidimų ir procedūros baigties, t. y. sprendimo dėl įsipareigojimų.

138. Manęs šie argumentai neįtikina.

139. Pirmojoje instancijoje priimto sprendimo motyvai tam tikrais aspektais gali būti numanomi, jeigu motyvų visuma aiškiai ir nedviprasmiškai atspindi Pirmosios instancijos teismo samprotavimus, kad suinteresuotieji asmenys galėtų suprasti sprendimo priėmimo priežastis, o Teisingumo Teismas – vykdyti savo teisminę priežiūrą. [84].

140. Nagrinėjamu atveju iš skundžiamo sprendimo pakankamai aiškiai matyti, kad Pirmosios instancijos teismas pripažino, jog *Alrosa* teisė būti išklausytai buvo pažeista dėl pavėluoto dokumentų perdavimo. Pirmosios instancijos teismas konstatavo, kad Komisija nekonfidencialią trečiųjų šalių pastabų versiją perdavė „*tik* 2006 m. sausio 26 d., t. y. praėjus *daugiau nei šešioms savaitėms* nuo [*Alrosa*] šiuo atžvilgiu formalaus prašymo pateikimo ir praėjus *daugiau nei trims mėnesiams* nuo 2005 m. spalio 27 d. susirinkimo"; Pirmosios instancijos teismas taip pat priekaištavo dėl to, kad šie dokumentai *Alrosa* buvo perduoti „*kartu su De Beers* individualių įsipareigojimų kopija" [85]. Atsižvelgdamas į tai jis daro išvadą, kad *Alrosa* neturėjo galimybės „visiškai" pasinaudoti teise būti išklausytai [86].

141. Komisija gali turėti kitokią nuomonę nei Pirmosios instancijos teismas. Ji gali manyti, kad aptariami dokumentai nebuvo pateikti pavėluotai ir bet kuriuo atveju per tokį terminą, kad *Alrosa* galėjo naudingai pateikti atsakymą. Priešingai nei Pirmosios instancijos teismas, Komisija taip pat gali manyti, kad *Alrosa* teisė būti išklausytai nebuvo pažeista

83 — Perduoti dokumentai buvo trečiųjų šalių komentarai, pateikti atliekant rinkos tyrimą, ir *De Beers* individualių įsipareigojimų kopija (žr. šios išvados 29 punktą).

84 — 37 išnašoje minėto Sprendimo *Aalborg Portland ir. kt. prieš Komisiją* 372 punktas, 37 išnašoje minėto Sprendimo *Bouygues ir Bouygues Télécom prieš Komisiją* 42 punktas ir 59 išnašoje minėto Sprendimo *Komisija prieš Schneider Electric* 135 punktas.

85 — Skundžiamo sprendimo 201 punktas. (Išskirta mano.)

86 — Skundžiamo sprendimo 203 punktas.

ar kad bet kuris pažeidimas neturėjo įtakos ginčijamo sprendimo turiniui. Tačiau taip darydama ši institucija iš tikrųjų ginčija ne formalų skundžiamo sprendimo neatitikimą teisei dėl nepakankamo motyvavimo, bet abejoja Pirmosios instancijos teismo motyvų pagrįstumu, taigi materialiniu sprendimo teisėtumu (teisėtumu iš esmės).

142. Tačiau vien dėl to, kad Pirmosios instancijos teismas dėl bylos esmės padarė kitą išvadą nei apeliantas, negalima pripažinti, jog skundžiamas sprendimas yra negaliojantis dėl motyvavimo stokos [87].

143. Todėl šį kaltinimą dėl nepakankamo motyvavimo reikia atmesti.

b) Dėl *ne ultra petita* principo ir teisės į teisingą bylos nagrinėjimą (antrojo apeliacinio skundo pagrindo antra dalis)

144. Komisija taip pat kaltina, kad teisės būti išklausytam pažeidimas skundžiamame sprendime buvo pripažintas remiantis visiškai kitais pagrindais nei tie, kuriuos *Alrosa* nurodė pirmojoje instancijoje pateiktame ieškinyje dėl panaikinimo. Pirmojoje instancijoje *Alrosa* tik priekaištavo, kad Komisija jos neinformavo apie priežastis, dėl kurių po rinkos tyrimo pakeitė nuomonę, ir nesuteikė galimybės pateikti pastabas dėl naujo aplinkybių įvertinimo. *Alrosa* niekada nekėlė klausimo dėl jos teisės būti išklausytai, kuris Pirmosios instancijos teismo buvo pripažintas esminiu. Todėl skundžiamas sprendimas nėra grindžiamas pagrindu, kurį *Alrosa* nurodė Pirmosios instancijos teisme pateiktame ieškinyje ir netgi jį akivaizdžiai atmetė [88].

145. Komisija mano, kad šitaip Pirmosios instancijos teismas priėmė sprendimą *ultra petita* ir, be to, pažeidė teisės į teisingą bylos nagrinėjimą principą.

i) Dėl ne *ultra petita* principo

146. Visų pirma neginčytina, kad Bendrijos teismas negali viršyti įgaliojimų ir nagrinėti bylos *ultra petita* [89]. Šis taisyklė yra principo,

87 — 66 išnašoje minėto Sprendimo *Wunenburger prieš Komisiją* 80 punktas.

88 — Komisija nurodo skundžiamo sprendimo 130 punktą.

89 — 1999 m. rugsėjo 14 d. Sprendimas *Komisija prieš Assi-Domän Kraft Products ir. kt.* (C-310/97 P, Rink. p. I-5363, 52 punktas), 2001 m. vasario 15 d. Sprendimas *Nachi Europe* (C-239/99, Rink. p. I-1197, 24 punktas) ir 2006 m. sausio 19 d. Sprendimas *Comunità montana della Valnerina prieš Komisiją* (C-240/03 P, Rink. p. I-731, 43 punktas). Taip pat žr. 1962 m. gruodžio 14 d. Sprendimą *Meroni prieš Vyriausiąją valdybą* (sujungtos bylos 46/59 ir 47/59, Rink. p. 837, 854).

pagal kurį šalys nustato ginčo dalyko ribas ir teismas negali jų peržengti, išraiška.

147. Komisija, atrodo, *ne ultra petita* principą aiškina taip, kad Bendrijos teismas gali tik tuomet konstatuoti teisės būti išklausytam pažeidimą, jei pirmojoje instancijoje ieškovo nurodyti pagrindai yra pagrįsti.

148. Toks aiškinimas vis dėlto yra pernelyg griežtas. Pagal *ne ultra petita* principą sprendimas dėl panaikinimo negali viršyti ieškovo reikalavimų ribų [90], tačiau teismas negali apsiriboti šalių argumentais, kuriuos jos pateikė grįsdamos savo reikalavimus, nes priešingu atveju jis gali būti priverstas savo sprendimą pagrįsti teisiškai klaidingais motyvais [91]. Kaip teisingai nurodė generalinis advokatas P. Léger, teismas jokiu būdu neturi atlikti pasyvaus vaidmens ir negali būti tik „proceso šalių ruporu“ [92].

149. Nagrinėjamu atveju vienas iš pagrindų, kuriuos *Alrosa* nurodė pirmojoje instancijoje, buvo jos teisės būti išklausytai pažeidimas. Todėl, priešingai nei teigia Komisija, Pirmosios instancijos teismas pripažino teisės būti išklausytam pažeidimą ne savo iniciatyva, bet ieškovės prašymu. Tai, kad nuspręsdamas dėl šio pagrindo Pirmosios instancijos teismas rėmėsi kitais nei *Alrosa* pateiktais argumentais, savaime nereiškia, kad jis kaip nors peržengė pirmojoje instancijoje svarstyto ginčo ribas ir dėl to priėmė sprendimą *ultra petita* [93].

ii) Dėl teisės į teisingą bylos nagrinėjimą

150. Komisija taip pat nurodo, kad *Alrosa* teisės būti išklausytai pažeidimas, kurį Pirmosios instancijos teismas galiausiai patvirtinto, tarp šalių niekada nebuvo svarstomas. Ši institucija mano, kad tai yra teisės į teisingą bylos nagrinėjimą pažeidimas.

151. Siekdamas užtikrinti teisingą bylos nagrinėjimą, Pirmosios instancijos teismas visų pirma turi užtikrinti proceso šalių teisę į gynybą. Teisės į gynybą užtikrinimas yra

90 — 89 išnašoje minėto Sprendimo *Komisija prieš AssiDomän Kraft Products ir. kt.* 52 punktas ir 89 išnašoje minėto Sprendimo *Comunità montana della Valnerina prieš Komisiją* 43 punktas.

91 — 2004 m. rugsėjo 27 d. Nutartis *UER prieš M6 ir. kt.* (C-470/02 P, 69 punktas) ir 2006 m. birželio 13 d. Nutartis *Mancini prieš Komisiją* (C-172/05 P, 41 punktas).

92 — Generalinio advokato P. Léger išvados, 1998 m. balandžio 2 d. pateiktos byloje *Parlamentas prieš Gutiérrez de Quijano y Lloréns* (C-252/96 P, Rink. p. I-7421), 36 punktas.

93 — Šiuo atžvilgiu žr. 92 išnašoje minėto 1998 m. lapkričio 19 d. Sprendimo *Parlamentas prieš Gutiérrez de Quijano y Lloréns* 34 punktą ir 91 išnašoje minėtos Nutarties *UER prieš M6 ir kt.* 74 punktą.

pagrindinis Bendrijos teisės principas [94]. Šis principas pažeidžiamas, kai teismo sprendimas yra pagrįstas faktinėmis aplinkybėmis ir dokumentais, apie kuriuos pačios šalys (ar viena iš jų) nežinojo ir todėl negalėjo pateikti savo pastabų [95]. Kitaip tariant, teisės į gynybą užtikrinimas garantuoja, kad nebus priimtas šalims netikėtas teismo sprendimas [96].

152. Žinoma, Pirmosios instancijos teismas gali priimti netikėtą sprendimą ne tik tuomet, kai remiasi faktinėmis aplinkybėmis ir dokumentais, apie kuriuos šalys ar viena iš jų nežinojo. Šalims taip pat gali būti netikėtas Pirmosios instancijos teismo pateiktas faktinių aplinkybių vertinimas, jeigu jis remiasi šalims žinomais faktais, tačiau jie niekada nebuvo svarstomi per teismo procesą [97].

153. Būtent taip įvyko nagrinėjamu atveju dėl tam tikrų dokumentų perdavimo *Alrosa*. Nėra ginčo dėl šių dokumentų pateikimo momento. Tačiau iš bylos medžiagos matyti, kad nė viena šalis per rašytinę proceso dalį pirmojoje instancijoje nekėlė klausimo dėl pavėluoto dokumentų perdavimo [98], kurį nagrinėjamu atveju kritikavo Pirmosios instancijos teismas. Remiantis Komisijos paaiškinimais, kurių neginčija *Alrosa*, šis klausimas nebuvo nagrinėjamas ir per teismo posėdį. Šis aspektas nebuvo keliamas raštu pateiktuose Pirmosios instancijos teismo klausimuose, o Pirmosios instancijos teismas nemanė, kad šiam aspektui aptarti reikia atnaujinti žodinę proceso dalį [99].

154. Kaip atsakovė, Komisija neturėjo jokios priežasties savo iniciatyva teikti papildomus paaiškinimus šiuo klausimu. Juo labiau kad pirmojoje instancijoje taikyta pagreitinta procedūra nustato proceso šalims konkrečius apribojimus tiek dėl jų pareiškimų apimties, tiek dėl procesinių terminų, per kuriuos jie turi būti pateikti [100].

155. Tokiomis aplinkybėmis Pirmosios instancijos teismas, grįsdamas savo nustatytą teisės būti išklausytam pažeidimą konkrečiu

94 — 1986 m. liepos 10 d. Sprendimas *Belgija prieš Komisiją* (234/84, Rink. p. 2263, 27 punktas), 1996 m. spalio 24 d. Sprendimas *Komisija prieš Lisrestal ir. kt.* (C-32/95 P, Rink. p. I-5373, 21 punktas), 2007 m. kovo 8 d. Sprendimas *Gerlach* (C-44/06, Rink. p. I-2071, 38 punktas) ir 2007 m. rugsėjo 13 d. Sprendimas *Land Oberösterreich ir Austrija prieš Komisiją* (sujungtos bylos C-439/05 P ir C-454/05 P, Rink. p. I-7141, 36 punktas); konkrečiai dėl teisės į gynybą užtikrinimo teismo procese žr. 2003 m. spalio 2 d. Sprendimą *Corus UK prieš Komisiją* (C-199/99 P, Rink. p. I-11177, 19 punktas).

95 — 1961 m. kovo 22 d. Sprendimas *SNUPAT prieš Vyriausiąją valdybą* (sujungtos bylos 42/59 ir 49/59, Rink. p. 111 ir 169), 2002 m. sausio 10 d. Sprendimo *Plant ir. kt. prieš Komisiją ir South Wales Small Mines* (C-480/99 P, Rink. p. I-265) 24 punktas ir 94 išnašoje minėto Sprendimo *Corus UK prieš Komisiją* 19 punktas.

96 — Šiuo atžvilgiu taip pat žr. mano išvados, 2006 m. rugsėjo 27 d. pateiktos 59 išnašoje minėtoje byloje *PKK ir KNK prieš Tarybą*, 67 punktą.

97 — Iš 91 išnašoje minėtos Nutarties *UER prieš M6 ir. kt.* 74 punkto galima daryti išvadą, kad pirmojoje instancijoje priimtas sprendimas negali būti pagrįstas „nouvelle thèse inspirée par le Tribunal".

98 — Šiuo atžvilgiu žr. skundžiamo sprendimo 201 punktą ir šios išvados 140 punktą.

99 — Pirmosios instancijos teismo procedūros reglamento 62 straipsnis.

100 — Žr. Pirmosios instancijos teismo procedūros reglamento 76a straipsnį ir 41 išnašoje minėto Sprendimo *Royal Philips Electronics prieš Komisiją* 205 punktą.

motyvu, kad Komisija pavėluotai perdavė dokumentus, priėmė netikėtą sprendimą. Nesuteikdamas galimybės Komisijai pateikti paaiškinimus dėl šio aspekto prieš priimat sprendimą, Pirmosios instancijos teismas pažeidė teisę į gynybą ir todėl padarė procedūros klaidą.

156. Taigi, Komisijos šiuo atžvilgiu pateikti kaltinimai yra pagrįsti. Kadangi negalima atmesti, kad tuo atveju, jei pavėluoto perdavimo problema būtų nagrinėta per procesą pirmojoje instancijoje, Komisija būtų pateikusi tokius argumentus, kurie būtų įtikinę Pirmosios instancijos teismą padaryti kitokią išvadą, ši Pirmosios instancijos teismo procedūros klaida pateisina skundžiamo sprendimo panaikinimą.

c) Dėl poveikio, kurį galimas *Alrosa* teisės būti išklausytai pažeidimas galėjo turėti Komisijos sprendimui (antrojo apeliacinio skundo pagrindo ketvirta dalis)

157. Komisija taip pat tvirtina, kad Pirmosios instancijos teismas padarė teisės klaidą nenurodydamas, kokį poveikį galimas *Alrosa* teisės būti išklausytai pažeidimas turėjo ginčijamam sprendimui.

158. Remiantis nusistovėjusia teismų praktika, procedūros klaida tik tuomet pateisina Komisijos sprendimo panaikinimą, jei nepadarius šios procedūros klaidos administracinės procedūros baigtis galėjo būti kitokia [101]. Kitaip tariant, negalima atmesti, kad procedūros klaida turėjo poveikį Komisijos sprendimo turiniui ir todėl sprendimas galėjo būti iš esmės kitoks [102].

159. Nagrinėjamu atveju Pirmosios instancijos teismas konstatavo *Alrosa* teisės būti išklausytai pažeidimą, tačiau taip pat nurodė, kad „šioje byloje apimtis, kuria toks pažeidimas galėjo paveikti Komisijos sprendimą, negali būti tiksliai nustatyta“ [103].

160. Ši kiek klaidinanti formuluotė iš tikrųjų leidžia, bent jau iš pirmo žvilgsnio, įtarti, kad Pirmosios instancijos teismas ginčijamą sprendimą panaikino dėl procedūros klaidos, prieš tai pakankamai neįvertinęs, ar tokia procedūros klaida galėjo turėti kokį nors poveikį sprendimo turiniui.

101 — 1980 m. liepos 10 d. Sprendimas *Distillers Company prieš Komisiją* (30/78, Rink. p. 2229, 26 punktas) ir 1990 m. vasario 14 d. Sprendimas *Prancūzija prieš Komisiją* (C-301/87, Rink. p. I-307, 31 punktas); taip pat šiuo atžvilgiu žr. 37 išnašoje minėto Sprendimo *Aalborg Portland ir. kt. prieš Komisiją* 73 punktą ir 2006 m. birželio 29 d. Sprendimo *SGL Carbon prieš Komisiją* (C-308/04 P, Rink. p. I-5977) 97 ir 98 punktus.

102 — 1980 m. spalio 29 d. Sprendimas *van Landewyck ir. kt. prieš Komisiją* (sujungtos bylos 209/78–215/78 ir 218/78, Rink. p. 3125, 47 punktas) ir 1986 m. balandžio 23 d. Sprendimas *Bernardi prieš Parlamentą* (150/84, Rink. p. 1375, 28 punktas).

103 — Skundžiamo sprendimo 203 punktas.

161. Tačiau, atidžiau pažvelgus, ši formuluotė išreiškia Pirmosios instancijos teismo įsitikinimą, *kad* jo nustatytas teisės būti išklausytam pažeidimas galėjo turėti įtakos administracinės procedūros baigčiai. Tik konkrečios tokio poveikio *apimties*, Pirmosios instancijos teismo nuomone, nebuvo galima tiksliai nustatyti.

162. Taigi, nepaisant pasirinktos klaidinančios formuluotės, Pirmosios instancijos teismas laikosi teisinių reikalavimų, kurie taikomi sprendimo panaikinimui dėl procedūros klaidos. Iš tikrųjų, nusprendžiant dėl tokio panaikinimo neturi reikšmės tiksli poveikio, kurį procedūros pažeidimas padarė sprendimo turiniui, apimtis.

163. Jei Pirmosios instancijos teismo nustatyta procedūros klaida susijusi su teisės būti išklausytam pažeidimu, tai bet kuriuo atveju būtų sudėtinga nustatyti apimtį, kuria jis galėjo paveikti Komisijos sprendimo turinį. Niekada negalima visiškai atmesti, kad netgi tinkamai išklausius proceso šalis būtų priimtas toks pats sprendimas.

164. Išklausant proceso šalis, joms suteikiama galimybė pateikti pastabas ir taip daryti įtaką Komisijos sprendimų priėmimo proceso turiniui. Todėl vien galimybė, kad teisės būti išklausytam pažeidimas galėjo turėti poveikį sprendimo turiniui, pateisina tokio sprendimo panaikinimą.

165. Atsižvelgiant į tai, antrojo apeliacinio skundo pagrindo ketvirta dalis yra nepagrįsta.

d) Dėl *Alrosa* teisės būti išklausytai apimties (antrojo apeliacinio skundo pagrindo trečia dalis)

166. Galiausiai Komisija nurodo, kad nagrinėjamu atveju Pirmosios instancijos teismas klaidingai išaiškino *Alrosa* teisės būti išklausytai apimtį.

i) Įvadinė pastaba

167. Pagal Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos [104] 41 straipsnio 2 dalį kiekvienas asmuo turi teisę būti išklausytam prieš taikant bet kokią individualią jam nepalankią priemonę. Ši pagrindinė teisė turi būti

104 — Iš pradžių Pagrindinių teisių chartija buvo iškilmingai paskelbta 2000 m. gruodžio 7 d. Nicoje (OL C 364, p. 1), ir antrą kartą – 2007 m. gruodžio 12 d. Strasbūre (OL C 303, p. 1).

pripažįstama aiškinant ir taikant Reglamentą Nr. 1/2003 [105].

ii) Dėl Komisijos kaltinimo

170. Komisija iš esmės kaltina, kad Pirmosios instancijos teismas nepagrįstai pripažino, kad *Alrosa* yra „susijusi įmonė“.

168. Teisė būti išklausytam taip pat yra teisės į gynybą, kurios užtikrinimas bet kokioje procedūroje, pradėtoje prieš asmenį ir galinčioje pasibaigti jo nenaudai priimtu aktu, yra pagrindinis Bendrijos teisės principas, dalis [106].

171. Pirmosios instancijos teismas iš tikrųjų nurodo, kad tik *De Beers* galėjo būti „susijusi įmonė“ procedūroje pagal EB 82 straipsnį, vis dėlto *Alrosa* nėra tik „suinteresuotoji trečioji šalis“ [107]. Savo požiūriui pagrįsti Pirmosios instancijos teismas nurodo būdą, kuriuo Komisija pradėjo abi su *De Beers* ir *Alrosa* susitarimu susijusias procedūras [108]. Be to, pateikdamas pavyzdžius jis pabrėžia, kad abi tuo pat metu pagal EB 81 ir 82 straipsnius vykdytos procedūros „tiek Komisijos, tiek ieškovės ir *De Beers* visuomet *de facto* buvo laikomos viena procedūra“ [109]. Atsižvelgdamas į šias aplinkybes, Pirmosios instancijos teismas daro išvadą, kad *Alrosa* „procedūroje, vertinamoje bendrai, turėjo būti pripažintos teisės, suteikiamos „susijusiai įmonei“ Reglamento Nr. 1/2003 prasme“, nors *stricto sensu* ji tokia nėra laikoma su EB 82 straipsniu susijusioje procedūroje [110].

169. Konkurencijos bylų atžvilgiu teisė būti išklausytam yra sukonkretinta, be kita ko, Reglamento Nr. 1/2003 27 straipsnyje ir įgyvendinančio Reglamento Nr. 773/2004 10 ir 15 straipsniuose.

172. Šie argumentai manęs neįtikina.

105 — Reglamento Nr. 1/2003 37 konstatuojamoji dalis. Nors Pagrindinių teisių chartija dar nėra teisiškai privaloma kaip pirminė teisė, Chartija, būdama teisės šaltinis, pateikia informaciją apie Bendrijos teisinės sistemos užtikrinamas pagrindines teises, visų pirma tuomet, kai Bendrijos teisės akte į ją yra aiški nuoroda; žr. 2006 m. birželio 27 d. Sprendimo *Parlamentas prieš Tarybą*, vadinamo „Šeimos susijungimas“, (C-540/03, Rink. p. I-5769) 38 punktą ir mano išvados, 2005 m. rugsėjo 8 d. pateiktos šioje byloje, 108 punktą.

106 — Šiuo atžvilgiu žr. 94 išnašoje minėtą Teisingumo Teismo praktiką; konkrečiai dėl teisės į gynybą užtikrinimo administracinėse procedūrose, susijusiose su konkurencijos teisės taikymu, žr., pavyzdžiui, 1989 m. spalio 18 d. Sprendimą *Orkem prieš Komisiją* (374/87, Rink. p. 3283, 32 punktas) ir 2009 m. rugsėjo 3 d. Sprendimą *Prym ir Prym Consumer prieš Komisiją* (C-534/07 P, Rink. p. I-7415, 26 punktas).

107 — Skundžiamo sprendimo 176 ir 177 punktai.

108 — Skundžiamo sprendimo 178 punktas.

109 — Skundžiamo sprendimo 186 punktas.

110 — Skundžiamo sprendimo 187 punktas.

173. Palyginti su bendro pobūdžio teisės aktais, apibrėždamas teisę būti išklausytam Bendrijos teisės aktų leidėjas Reglamento Nr. 1/2003 27 straipsnyje ir įgyvendinančio Reglamento Nr. 773/2004 10 ir 15 straipsniuose sąmoningai nustatė skirtingas įvairių asmenų, kurie vienaip ar kitaip gali būti susiję su konkurencijos taisyklių taikymo procedūra, kategorijas. Administracinės procedūros šalys (taip pat vadinamos „susijusiomis įmonėmis“) turi daugiau teisių nei trečiosios šalys, kurios yra suinteresuotos procedūros baigtimi, tačiau nebus sprendimo, kurį priims Komisija, adresatės.

174. Neginčijama, kad nagrinėjamu atveju Komisija tuo pat metu vykdė dvi administracines procedūras: vieną pagrįstą EB 81 straipsniu, kitą – EB 82 straipsniu. Pirmojoje procedūroje *Alrosa*, būdama susitarimo, apie kurį pranešta, šalis kaip ir *De Beers* turėjo susijusios įmonės statusą. Kita vertus, antrojoje procedūroje tokį statusą turėjo tik *De Beers*, kaip galima rinkoje dominuojanti įmonė, bet ne *Alrosa*.

175. Todėl per EB 82 straipsniu pagrįstą procedūrą, kuri buvo užbaigta priėmus ginčijamą sprendimą, *Alrosa* naudojosi tik labiau ribotomis suinteresuotosios trečiosios šalies teisėmis.

176. Tik tuomet, jei paaiškėtų, kad nagrinėjamu atveju Komisija neteisėtai, t. y. neturėdama jokių objektyvių priežasčių vienos faktinės situacijos atžvilgiu vykdė dvi atskiras procedūras, *Alrosa* – cituojant Pirmosios instancijos teismo žodžius – „procedūroje, vertinamoje bendrai“, turėtų būti pripažintos teisės, suteikiamos susijusiai įmonei [111].

177. Tačiau nagrinėjamu atveju Pirmosios instancijos teismas nenustatė, kad Komisija būtų taip piktnaudžiavusi savo įgaliojimais. Taip pat nebuvo pateikta jokių tai patvirtinančių įrodymų. Priešingai, vykdyti dvi atskiras administracines procedūras, turinčias skirtingus teisinius pagrindus, – atitinkamai EB 81 straipsnį (EEE susitarimo 53 straipsnį) ir EB 82 straipsnį (EEE susitarimo 54 straipsnį) – buvo objektyviai pateisinama. EB 82 straipsnio (EEE susitarimo 54 straipsnio) atžvilgiu tik *De Beers*, kaip galima rinkoje dominuojanti įmonė, galėjo būti pranešimo apie kaltinimus ir galutinio Komisijos sprendimo adresatė.

178. Todėl Pirmosios instancijos teismas padarė teisės klaidą nuspręsdamas, kad *Alrosa* turėjo būti laikoma susijusia įmone EB 82 straipsnio pagrindu vykdytoje procedūroje.

179. *Alrosa* tvirtina, kad nagrinėjamas sprendimas sukelia tokias pačias

111 — Skundžiamo sprendimo 187 punktas.

praktines pasekmes kaip ir jai pagal Reglamento Nr. 1/2003 7 straipsnį skirtas sprendimas dėl draudimų nustatymo, nes juo *Alrosa* neleidžiama ateityje turėti komercinių santykių su *De Beers*.

180. Šiuo atžvilgiu reikia paminėti, kad nagrinėjamo sprendimo rezoliucinė dalis yra skirta tik *De Beers* ir ja pripažįstamas privalomu savanoriškas *De Beers* atsisakymas pirkti deimantus iš *Alrosa*. *Alrosa* nurodytas poveikis būsimiems komerciniams santykiams, kuris galėtų kilti dėl ginčijamo sprendimo, geriausiu atveju būtų *netiesioginis*. Tačiau toks vien *šalutinis* sprendimo dėl įsipareigojimų *poveikis* labiau būdingas ne susijusioms įmonėms (šalims), bet suinteresuotosioms trečiosioms šalims.

181. Priešingai nei tvirtina *Alrosa*, tokios įmonės negalima laikyti susijusia įmone EB 82 straipsnio prasme dar ir todėl, kad Komisija prieš tai atmetė bendrus *De Beers* ir *Alrosa* įsipareigojimus. Bendri įsipareigojimai buvo atmesti ne per EB 82 straipsnio pagrindu vykdytą procedūrą, kuri reikšminga šiam nagrinėjimui, bet per tuo pat metu EB 81 straipsnio pagrindu vykdytą procedūrą. Todėl bendrų įsipareigojimų atmetimas nėra nagrinėjamo sprendimo, priimto vykdant procedūrą pagal EB 82 straipsnį, objektas, o šie bendri įsipareigojimai veikiau buvo tik veiksnys, į kurį Komisija turėjo atsižvelgti vertindama proporcingumą *Alrosa*, kaip suinteresuotosios trečiosios šalies, interesų atžvilgiu.

182. Todėl Pirmosios instancijos teismas padarė teisės klaidą laikydamas *Alrosa* susijusia įmone. Ši teisės klaida atsispindi ir kituose skundžiamame sprendime išdėstytuose Pirmosios instancijos teismo tvirtinimuose, įskaitant ir ginčijamo sprendimo panaikinimą [112]. Visų pirma ja grindžiama Pirmosios instancijos teismo nuomonė, kad Komisija turėjo leisti *Alrosa* susipažinti su bylos medžiaga [113]. Tik administracinės procedūros šalys turi teisę susipažinti su bylos medžiaga (Reglamento Nr. 1/2003 27 straipsnio 2 dalies antrasis sakinys) ir ja gali pasinaudoti tik po pranešimo apie pareiškimą dėl prieštaravimų (Reglamento Nr. 773/2004 15 straipsnio 1 dalies antrasis sakinys). Kadangi *Alrosa* buvo ne EB 82 straipsnio pagrindu vykdytos administracinės procedūros, kuri reikšminga šiam nagrinėjimui, šalis, o tik tuo pat metu EB 81 straipsnio pagrindu vykdytos procedūros šalis, iki ginčijamo sprendimo priėmimo ji neturėjo teisės susipažinti su bylos medžiaga.

183. Atsižvelgiant į šias aplinkybes, antrojo apeliacinio skundo pagrindo trečia dalis yra pagrįsta ir pateisina skundžiamo sprendimo panaikinimą.

112 — Skundžiamo sprendimo 197–203 punktai.
113 — Skundžiamo sprendimo 197 punktas.

C — *Preliminari išvada*

184. Net jeigu kai kurie Komisijos pateikti kaltinimai yra nepagrįsti, apibendrinant galima daryti išvadą, kad šios institucijos apeliacinis skundas turi būti pripažintas pagrįstu ir naikintinas visas skundžiamas sprendimas.

VI — *Alrosa* pirmojoje instancijoje pareikšto ieškinio vertinimas

185. Pagal Teisingumo Teismo statuto 61 straipsnio pirmąją pastraipą Teisingumo Teismas gali pats paskelbti galutinį sprendimą, jei toje bylos stadijoje tai galima daryti.

186. Nagrinėjamu atveju būtent taip ir yra. Pirmosios instancijos teisme jau buvo apsvarstytos visos sprendimui dėl *Alrosa* pareikšto ieškinio reikšmingos faktinės ir teisinės aplinkybės, o proceso šalys turėjo galimybę dėl jų išdėstyti savo argumentus. Todėl nėra būtina grąžinti bylą Pirmosios instancijos teismui, [kad jis priimtų sprendimą,] ir Teisingumo Teismas gali pats priimti sprendimą dėl *Alrosa* pareikšto ieškinio dėl ginčijamo sprendimo panaikinimo.

A — *Formalus ginčijamo sprendimo teisėtumas (pirmasis ieškinio pagrindas)*

187. Pirmojoje instancijoje pareikšto ieškinio pirmuoju pagrindu *Alrosa* kaltina, kad buvo pažeista jos teisė būti išklausytai.

1. Dėl *Alrosa* teisės būti išklausytai

188. Atsiliepime į ieškinį Komisija, atrodo, abejojo, ar nagrinėjamu atveju *Alrosa* apskritai turėjo teisę būti išklausyta.

189. Toks požiūris neturi jokio teisinio pagrindo.

190. Kaip minėta [114], *Alrosa* nebuvo EB 82 straipsnio pagrindu vykdytos procedūros, kuri reikšminga šiam nagrinėjimui, šalis („susijusi įmonė“). Vis dėlto nėra abejonių, kad *Alrosa* turėjo teisėtą interesą dėl šios procedūros baigties. Šis interesas išplaukia iš aplinkybės, kad *Alrosa* buvo numatomų susitarimų su galbūt rinkoje dominuojančia įmone šalis. Komisija, gavusi tokios susitariančiosios šalies prašymą, turi ją išklausyti prieš priimdama sprendimą dėl įsipareigojimų, kuriuo nutraukiami bet kokie rinkoje dominuojančios įmonės ir kitos susitarimo šalies tiekimo santykiai.

192. Vis dėlto taip pat akivaizdu, kad *Alrosa*, kaip suinteresuotoji trečioji šalis, turėjo labiau ribotas teises, palyginti su „susijusia įmone“ ar šalimi Reglamento Nr. 1/2003 9 straipsnio 1 dalies bei 27 straipsnio 1 ir 2 dalių prasme. Visų pirma *Alrosa* neturėjo teisės gauti pareiškimo dėl prieštaravimų ar panašaus pobūdžio dokumento, taip pat susipažinti su bylos medžiaga (žr. Reglamento Nr. 1/2003 27 straipsnio 2 dalį ir Reglamento Nr. 773/2004 10 straipsnio 1 ir 2 dalis bei 15 straipsnio 1 dalį).

2. *Alrosa* teisės būti išklausytai objektas

191. Tačiau sprendžiant šią bylą nėra būtina atsakyti į klausimą, ar *Alrosa* turėjo būti išklausyta kaip suinteresuotoji trečioji šalis Reglamento Nr. 1/2003 27 straipsnio 3 dalies antrojo sakinio prasme [115]. Remiantis Teisingumo Teismo praktika, teisė būti išklausytam, kuri yra pagrindinė teisė, turi būti užtikrinta net ir nesant jokio šios procedūros reglamentavimo [116]. Kadangi sprendimas dėl įsipareigojimų yra *Alrosa* nepalankus individualus aktas, pateikusi prašymą *Alrosa* bet kuriuo atveju turėjo būti išklausyta. Teisės aktų leidėjo pozicija, kurią atskleidžia Reglamento Nr. 1/2003 27 straipsnio 4 dalies nuostatos, taip pat patvirtina šią nuomonę.

193. Šalys visų pirma ginčijasi dėl to, koks yra *Alrosa* teisės būti išklausytai objektas.

194. *Alrosa* reikalauja paaiškinti priežastis, dėl kurių buvo atmesti jos kartu su *De Beers* pasiūlyti įsipareigojimai, ir šiuo atžvilgiu norėtų pateikti pastabas.

195. Tačiau bendri *De Beers* ir *Alrosa* įsipareigojimai buvo pasiūlyti ne per procedūrą, pagrįstą EB 82 straipsniu, bet per tuo pat metu pagal EB 81 straipsnį vykdytą procedūrą.

114 — Žr. šios išvados 174 ir 175 punktus.

115 — Tai, kad Reglamento Nr. 1/2003 27 straipsnyje 3 dalis sistemiškai yra po 1 dalies, parodo, jog ji turi būti taikoma tik priimant sprendimus pagal šio reglamento 7, 8 ir 23 straipsnį bei 24 straipsnio 2 dalį.

116 — Žr. 106 išnašoje minėtus sprendimus.

Todėl jie nebuvo ginčijamo sprendimo objektas ir nebuvo šiuo sprendimu atmesti, o Komisija juos šiame sprendime paminėjo tik vertindama nagrinėjamą atvejį konkurencijos teisės atžvilgiu. Bet kuriuo atveju ginčijamas sprendimas buvo susijęs tik su *De Beers* individualiais įsipareigojimais, kuriuos Komisija pripažino privalomais.

196. Todėl *Alrosa* turėjo būti išklausyta tik dėl *De Beers* individualių įsipareigojimų ir Komisijos ketinimų pripažinti šiuos įsipareigojimus privalomais. Galiausiai dėl šių individualių įsipareigojimų ir kilo tariamas neigiamas poveikis *Alrosa*, t. y. bet kurių komercinių santykių su *De Beers*, susijusių su neapdorotais deimantais, nutraukimas.

197. Tačiau visa tai [visiškai] nereiškia, kad bendri *De Beers* ir *Alrosa* įsipareigojimai buvo nesvarbūs, kai *Alrosa* buvo išklausyta prieš priimant ginčijamą sprendimą.

198. Siekiant tokioms suinteresuotosioms trečiosioms šalims, kaip antai *Alrosa*, suteikti galimybę tinkamai pareikšti pastabas, Komisija turi, bent jau bendrais bruožais, jas informuoti apie sprendimo, kurį ketina priimti, turinį. Be kita ko, turi būti pateikta informacija ne tik apie įsipareigojimų, kurie gali būti pripažinti privalomais, turinio esmę, bet taip pat apie pagrindines priežastis, dėl kurių Komisija pritarė šiems įsipareigojimams.

199. Taigi, nagrinėjamu atveju Komisija turėjo informuoti *Alrosa* apie *De Beers* individualių įsipareigojimų turinio esmę, kuri buvo laipsniškas neapdorotų deimantų pirkimo iš *Alrosa* apimties mažinimas ir visiškas tokių pirkimų nutraukimas nuo 2009 m., ir paaiškinti *Alrosa* pagrindines priežastis, dėl kurių ji ketino šiuos individualius įsipareigojimus pripažinti privalomais.

200. Akivaizdu, kad Komisija taip pat turėjo paaiškinti, jog bendri *De Beers* ir *Alrosa* įsipareigojimai, kuriuos ji buvo anksčiau gavusi, yra nepakankami jos nustatytoms konkurencijos problemoms pašalinti. Tik taip *Alrosa* būtų turėjusi galimybę tinkamai pareikšti pastabas dėl sprendimo, kurį ketinama priimti, proporcingumo atsižvelgiant į savo pačios komercinius interesus. Šiuo požiūriu *Alrosa* pagrįstai tvirtina, kad nagrinėjamas sprendimas yra glaudžiai susijęs su Komisijos ankstesniu bendrų įsipareigojimų atmetimu.

201. Atsižvelgiant į šias aplinkybes, toliau reikia išnagrinėti, ar Komisija paisė *Alrosa* teisės būti išklausytai.

3. Nėra jokio *Alrosa* teisės būti išklausytai pažeidimo

202. *Alrosa* tvirtina, kad Komisija neinformavo jos apie pakeistą faktinių aplinkybių vertinimą, kurio pagrindu ji galiausiai atmetė bendrus įsipareigojimus ir ginčijamu sprendimu pritarė *De Beers* individualiems įsipareigojimams. *Alrosa* taip pat nebuvo suteikta galimybė tinkamai pareikšti pastabas dėl šio Komisijos atlikto faktinių aplinkybių vertinimo pakeitimo.

203. Vis dėlto, kaip matyti iš Pirmosios instancijos teismo nustatytų faktinių aplinkybių [117], 2005 m. spalio 27 d. Komisija per susirinkimą informavo *Alrosa* ir *De Beers* apie jos atlikto rinkos tyrimo rezultatus. Tuo pat metu Komisija, atsižvelgdama į rinkos tyrimo rezultatus, pasiūlė abiem įmonėms iki 2005 m. lapkričio mėnesio pabaigos pateikti jai naujus bendrus įsipareigojimus nuo 2009 m. [visiškai] nutraukti komercinius santykius.

204. Taigi, *Alrosa* buvo informuota, kad Komisija jau nebemano, jog bendri *De Beers* ir *Alrosa* įsipareigojimai yra pakankami jos nustatytoms konkurencijos problemoms pašalinti. Be to, nuo šio susirinkimo *Alrosa* žinojo, kad Komisija mano, jog *Alrosa* ir *De Beers* komercinių santykių tęstinumas, kuris buvo numatomas pagal susitarimą, apie kurį pranešta, ir bendrus įsipareigojimus, nėra (arba jau nebėra) priimtinas, o Komisija pasirengusi pritarti tik įsipareigojimams visiškai nutraukti komercinius abiejų įmonių santykius.

205. Jei atsižvelgsime į tai, kad *Alrosa*, kaip tuo pat metu pagal EB 81 straipsnį vykdytos procedūros šalis, buvo gerai susipažinusi su rinkos sąlygomis ir procedūros aplinkybėmis, netgi tokie žodiniai Komisijos paaiškinimai galėjo būti pakankami, kad *Alrosa* būtų galėjusi tinkamai pareikšti pastabas, viena vertus, dėl savo komercinių interesų ir, kita vertus, dėl, jos nuomone, nepakankamai proporcingo visiško jos komercinių santykių su *De Beers* nutraukimo. Kaip suinteresuotoji trečioji šalis *Alrosa* bet kuriuo atveju neturėjo teisės gauti rašytinės informacijos, o juo labiau dokumento, savo apimtimi panašaus į pranešimą apie kaltinimus.

206. Todėl nuo 2005 m. spalio 27 d. susirinkimo *Alrosa* turėjo galimybę veiksmingai

117 — Skundžiamo sprendimo 21 punktas; taip pat žr. šios išvados 27 punktą.

išdėstyti savo poziciją dėl visiško jos komercinių santykių su *De Beers* nutraukimo.

207. *Alrosa* pasinaudojo šia galimybe. Iš bylos medžiagos matyti, kad 2005 m. gruodžio 6 d. laiške ši įmonė išdėstė savo poziciją Komisijos nariui, atsakingam už konkurencijos klausimus [118]. Be to, 2006 m. vasario 6 d. laiške *Alrosa* pateikė savo komentarus dėl *De Beers* individualių įsipareigojimų ir dėl trečiųjų šalių pastabų, gautų atliekant rinkos tyrimą [119].

208. Kaip suinteresuotoji trečioji šalis *Alrosa* negalėjo nieko daugiau reikalauti, kaip tik galimybės pateikti paaiškinimus.

209. Todėl *Alrosa* ieškinio pagrindas dėl jos teisės būti išklausytai pažeidimo turi būti atmestas kaip nepagrįstas.

210. Siekiant išsamumo būtų galima dar paminėti, kad teisė būti išklausytam, kuria naudojasi suinteresuotosios trečiosios šalys, nesuteikia teisės siūlyti Komisijai naujus įsipareigojimus prieš priimant sprendimą. Tik susijusios įmonės Reglamento Nr. 1/2003 9 straipsnio 1 dalies prasme gali teisėtai siūlyti įsipareigojimus [120]. Todėl tai, kad *Alrosa* negalėjo, pavyzdžiui, dėl laiko trūkumo „pasiūlyti kartu su *De Beers* naujų bendrų įsipareigojimų“ [121], jokiu būdu negali būti laikoma teisės būti išklausytam pažeidimu. Pirmosios instancijos teismas to nepastebi skundžiamo sprendimo 201 punkte, taip pat to nepastebi *Alrosa*, kuri šiuo klausimu turi tokią pačią nuomonę kaip Pirmosios instancijos teismas.

B — *Materialinis ginčijamo sprendimo teisėtumas (antrasis ir trečiasis ieškinio pagrindai)*

211. Materialinis ginčijamo sprendimo teisėtumas yra ginčijamas kitais dviem ieškinio pagrindais, kuriais remdamasi *Alrosa* pirmojoje instancijoje tvirtino, kad buvo pažeisti EB 82 straipsnis, Reglamento Nr. 1/2003 9 straipsnis ir sutarčių sudarymo laisvės bei proporcingumo principai.

118 — *Alrosa* pati pateikė šį laišką Pirmosios instancijos teismui kaip ieškinio pirmojoje instancijoje 14 priedą.

119 — Skundžiamo sprendimo 24 punktas; taip pat žr. šios išvados 30 punktą.

120 — Šiuo atžvilgiu žr. šios išvados 214–216 punktus.

121 — Skundžiamo sprendimo 201 punktas.

1. Dėl Reglamento Nr. 1/2003 9 straipsnio pažeidimo (antrasis ieškinio pagrindas)

212. Antruoju ieškinio [pirmojoje instancijoje] pagrindu *Alrosa* nurodo, kad Reglamento Nr. 1/2003 9 straipsnis nėra pakankamas pagrindas ginčijamam sprendimui priimti. Šiuo atžvilgiu *Alrosa* remiasi siauru minėtos nuostatos aiškinimu. Ji mano, pirma, kad Komisija galėjo pritarti tik bendriems *De Beers* ir *Alrosa* įsipareigojimams, ir, antra, sprendimo dėl įsipareigojimų galiojimas turėjo būti apribotas laiko atžvilgiu.

213. Nė vienas šių argumentų nėra pagrįstas.

a) Dėl teisės siūlyti įsipareigojimus pagal Reglamento Nr. 1/2003 9 straipsnį

214. Pagal Reglamento Nr. 1/2003 9 straipsnį įsipareigojimus gali siūlyti tik „susijusios įmonės“. Kaip minėta [122], tai gali daryti tik konkrečios konkurencijos taisyklių taikymo procedūros šalys. Tokiose procedūrose kokia nagrinėjama šioje byloje, kurios vykdomos pagal EB 82 straipsnį, tik galbūt rinkoje dominuojanti įmonė [123] galėtų būti laikoma susijusia įmone. Ir tik tokia įmonė gali teisėtai siūlyti įsipareigojimus.

215. Todėl per EB 82 straipsnio pagrindu vykdytą procedūrą Komisija galėjo sutikti su *De Beers*, galinčios dominuoti įmonės, individualiais įsipareigojimais ir pripažinti juos privalomais pagal Reglamento Nr. 1/2003 9 straipsnio 1 dalį [124]. Komisija jokiu būdu neturėjo apsiriboti pritarimu bendriems *De Beers* ir *Alrosa* įsipareigojimams. Šie bendri įsipareigojimai veikiau galėjo būti siūlomi tik per tuo pat metu EB 81 straipsnio pagrindu vykdytą procedūrą.

216. Visiškai įmanoma, kad Komisija per šią EB 81 straipsnio pagrindu vykdomą procedūrą toliau dėtų pastangas kartu su abiem įmonėmis, *De Beers* ir *Alrosa*, surasti jos nustatytų konkurencijos problemų sprendimą. Tačiau tai, ar reikėjo pasirinkti šį kelią, ar per EB 82 straipsnio pagrindu vykdytą procedūrą pasiūlytus individualius įsipareigojimus, galiausiai yra ne teisės, o tikslingumo klausimas,

122 — Žr. šios išvados 174 ir 175 punktus.

123 — Taip pat kelios įmonės kartu gali turėti dominuojančią padėtį rinkoje (kolektyvinė dominuojanti padėtis).

124 — Šiuo atžvilgiu taip pat žr. skundžiamo sprendimo 89 ir 90 punktus.

kurį Bendrijos teismai neturi kompetencijos vertinti.

b) Dėl sprendimo, kuriuo įsipareigojimai pripažįstami privalomais, galiojimo apribojimo laiko atžvilgiu

217. Pagal Reglamento Nr. 1/2003 9 straipsnio 1 dalį nėra reikalaujama, kad Komisija nustatytų sprendimo, kuriuo įsipareigojimai pripažįstami privalomais, galiojimo laikotarpį. Priešingai nei Komisijos pasiūlytame Reglamento Nr. 1/2003 projekte [125], 9 straipsnio 1 dalyje nėra konkrečiai numatyta, kad turi būti nustatytas sprendimų galiojimo laikotarpis [126].

218. Be to, nebūtų prasmės nustatyti sprendimo, kuriuo įsipareigojimai pripažįstami privalomais, galiojimo laikotarpį, jei nėra galimybių numatyti, kad tokia įmonė, kaip antai *De Beers*, praras dominuojančią padėtį per trumpą ar vidutinės trukmės laikotarpį.

219. Tačiau net tuo atveju, kai sprendimo dėl įsipareigojimų galiojimas nėra apribotas laiko atžvilgiu, susijusios įmonės ir suinteresuotosios trečiosios šalys nelieka be apsaugos. Pagal Reglamento Nr. 1/2003 9 straipsnio 2 dalies a punktą Komisija gali atnaujinti procesą, jei iš esmės pasikeitė kuris nors faktas. Taip galėtų būti, pavyzdžiui, jei per tam tikrą laikotarpį rinkos sąlygos taip pasikeistų, kad anksčiau dominuojančią padėtį turėjusi įmonė ją prarastų.

220. Gero administravimo principas [127] reikalauja, kad Komisija nedelsiant išnagrinėtų bet kokią pagrįstą informaciją dėl esminio faktinių aplinkybių pasikeitimo ir nuspręstų dėl proceso atnaujinimo.

c) Preliminari išvada

221. Atsižvelgiant į tai, kad negalima pritarti *Alrosa* siūlytam siauram Reglamento Nr. 1/2003 9 straipsnio aiškinimui, antrasis ieškinio pirmojoje instancijoje pagrindas yra nepagrįstas.

125 — Pasiūlymas priimti Tarybos reglamentą dėl konkurencijos taisyklių, nustatytų Sutarties 81 ir 82 straipsniuose, įgyvendinimo, iš dalies keičiantis Reglamentus (EEB) Nr. 1017/68, (EEB) Nr. 2988/74, (EEB) Nr. 4056/86 ir (EEB) Nr. 3975/87 (Reglamentas dėl Sutarties 81 ir 82 straipsnių įgyvendinimo), kurį Komisija pateikė 2000 m. rugsėjo 27 d. (COM(2000) 582, galutinis, OL C 365E, p. 284); visų pirma žr. šio pasiūlymo 9 straipsnio 1 dalies antrą sakinį.

126 — Taip pat žr. skundžiamo sprendimo 91 punktą.

127 — Teisė į gerą administravimą įtvirtinta Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos, į kurią nuoroda pateikiama Reglamento Nr. 1/2003 37 konstatuojamojoje dalyje, 41 straipsnyje.

2. Dėl EB 82 straipsnio, Reglamento Nr. 1/2003 9 straipsnio ir sutarčių sudarymo laisvės bei proporcingumo principų pažeidimo (trečiasis ieškinio pagrindas)

222. Trečiuoju ieškinio pirmojoje instancijoje pagrindu *Alrosa* tvirtina, kad „absoliutus ir potencialiai neribotas laiko atžvilgiu draudimas *De Beers* tiesiogiai ar netiesiogiai pirkti neapdorotus deimantus iš *Alrosa*“, kuris sudaro ginčijamo sprendimo esmę, pažeidžia EB 82 straipsnį, Reglamento Nr. 1/2003 9 straipsnį ir sutarčių sudarymo laisvės bei proporcingumo principus.

223. Šį pagrindą reikia išnagrinėti, pirma, sutarčių sudarymo laisvės ir, antra, proporcingumo atžvilgiu.

a) Dėl sutarčių sudarymo laisvės (trečiojo ieškinio pagrindo pirma dalis)

224. *Alrosa* tvirtina, kad EB 82 straipsnis ir Reglamento Nr. 1/2003 9 straipsnis negalėjo būti ginčijamo sprendimo pagrindas, nes šis sprendimas pažeidžia sutarčių sudarymo laisvės principą. Jos nuomone, Komisija praktiškai įtvirtino *Alrosa* boikotą.

225. Sutarčių sudarymo laisvė yra vienas iš bendrųjų Bendrijos teisės principų. Ji išplaukia iš kiekvieno asmens veiksmų laisvės. Ji taip pat neatsiejamai susijusi su laisve užsiimti verslu [128], kuri saugoma kaip pagrindinė teisė [129]. Bendrijoje, kurioje laikomasi atviros rinkos ekonomikos esant laisvai konkurencijai principo [130], turi būti užtikrinta sutarčių sudarymo laisvė. Teisingumo Teismo praktikoje taip pat pripažįstama, kad ūkio subjektai naudojasi sutarčių sudarymo laisve [131].

226. Priimdama sprendimus konkurencijos teisės srityje Komisija privalo laikytis sutarčių sudarymo laisvės ir laisvės užsiimti verslu principų [132].

128 — Generalinis advokatas F. Jacobs savo išvadoje, 1998 m. gegužės 28 d. pateiktoje byloje *Bronner* (1998 m. lapkričio 26 d. sprendimas, C-7/97, Rink. p. I-7791, 56 punktas), nurodė, kad „teisė pasirinkti komercinius partnerius ir laisvai disponuoti nuosavybe yra visuotinai valstybių narių teisėje pripažįstami principai, kartais net turintys konstitucinę galią. Šių teisių apribojimas turi būti kruopščiai pagrįstas“.

129 — Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 16 straipsnis.

130 — EB 4 straipsnio 1 dalis ir 98 straipsnis; taip pat žr. 2003 m. rugsėjo 9 d. Sprendimą *CIF* (C-198/01, Rink. p. I-8055, 47 punktas).

131 — 2009 m. balandžio 28 d. Sprendimas *Komisija prieš Italiją* (C-518/06, Rink. p. I-3491, 66 punktas); taip pat žr. 1999 m. sausio 21 d. Sprendimą *Bagnasco ir kt.* (sujungtos bylos C-215/96 ir C-216/96, Rink. p. I-135, 45 ir 46 punktai) ir 2007 m. liepos 18 d. Sprendimą *Société thermale d'Eugénie-les-Bains* (C-277/05, Rink. p. I-6415, 21 punktas).

132 — Šiuo atžvilgiu žr. 1992 m. rugsėjo 18 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimą *Automec prieš Komisiją* (T-24/90, Rink. p. II-2223, 51–53 punktai), o dėl laisvės užsiimti verslu žr. 2000 m. spalio 26 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimą *Bayer prieš Komisiją* (T-41/96, Rink. p. II-3383, 180 punktas).

227. Vis dėlto sutarčių sudarymo laisvė reiškia ne tik laisvę sudaryti [konkrečias] sutartis (pozityvi sutarčių sudarymo laisvė), bet taip pat laisvę nesudaryti [konkrečių] sutarčių (negatyvi sutarčių sudarymo laisvė).

228. Pasiūlydama Komisijai individualius įsipareigojimus *De Beers* pasinaudojo savo negatyvia sutarčių sudarymo laisve. Įmonė *savanoriškai* atsisakė ateityje sudaryti sutartis su *Alrosa*.

229. Savanoriško įmonių pateiktų įsipareigojimų pobūdžio taip pat nepakeičia aplinkybė, kad *De Beers* įsipareigojimus pasiūlė vykstant procedūrai dėl kartelinių susitarimų, siekdama išvengti sprendimo dėl draudimų nustatymo, kuriame taip pat būtų konstatuota, kad ji užima dominuojančią padėtį rinkoje. Paprasčiausias paskelbimas apie pradedamą procedūrą dėl kartelinių susitarimų arba jos vykdymas, netgi iki sprendimo dėl draudimų nustatymo priėmimo ir galimo baudos paskyrimo, nėra neleistinos priemonės; tai visiškai teisėtos priemonės, kuriomis Komisija siekia teisėto tikslo veiksmingai apsaugoti konkurenciją nuo iškraipymo [133].

230. Iš tikrųjų tai reiškia, jog *Alrosa* prarado pageidaujamą būsimų sutarčių partnerį. Tačiau tai yra dalis rizikos, kurią *Alrosa*, kaip ir bet kuris kitas ūkio subjektas, turi įvertinti esant atviros rinkos ekonomikai. Ir dėl to nedaromas joks neigiamas poveikis sutarčių sudarymo laisvei, kuria naudojasi *Alrosa* [134].

231. Komisija taip pat nepažeidė sutarčių sudarymo laisvės principo dėl to, kad pripažino privalomais individualius įsipareigojimus ir atitinkamai *De Beers* sprendimą ateityje neturėti komercinių santykių su *Alrosa*. Priimdama ginčijamą sprendimą ji veikiau tik nustatė sutarčių sudarymo laisvės ribas, kurios išplaukia iš visiems ūkio subjektams tiesiogiai taikomų EB sutartyje ir EEE susitarime įtvirtintų konkurencijos taisyklių. Įmonės nebeturi (pozityvios) sutarčių sudarymo laisvės, jei sudaromi susitarimai, kurių tikslas ar poveikis yra konkurencijos iškraipymas EB 81 straipsnio (EEE susitarimo 53 straipsnio) prasme, arba įmonė, sudarydama sutartį,

133 — Šiuo klausimu taip pat žr. mano išvados, pateiktos 23 išnašoje minėtoje byloje *Cementbouw*, 71 punktą.

134 — Nagrinėjamoje byloje nėra nieko, kas rodytų, jog yra pareiga sudaryti sutartį, dėl kurios *De Beers* toliau privalėtų pirkti iš *Alrosa* tam tikrą neapdorotų deimantų kiekį. Vien siekdama išsamumo norėčiau pažymėti, kad per Teisingumo Teisme vykusį teismo posėdį su bylos šalimis buvo aptariama „essential facilities“ (esminių išteklių) doktrina atsižvelgiant į *De Beers* platinimo tinklą. Tačiau kaip pripažino pati *Alrosa*, toks platinimo tinklas nebuvo tiek gyvybiškai svarbus, kad jį būtų galima laikyti esminiais ištekliais („essential facilities“), prie kurių *De Beers* turėtų kitiems rinkos dalyviams suteikti prieigą. Net jeigu *Alrosa* buvo ekonomiškai nenaudinga sukurti savo platinimo sistemą, pagal Teisingumo Teismo praktiką *De Beers* nebūtų turėjusi pareigos sudaryti sutartį (128 išnašoje minėto Sprendimo *Bronner* 41–46 punktai ir visų pirma 45 punktas; dėl „essential facilities“ doktrinos taip pat žr. 23 išnašoje minėto Sprendimo „Magill“ 49–57 punktus ir 2004 m. balandžio 29 d. Sprendimą *IMS Health*, C-418/01, Rink. p. I-5039).

piktnaudžiauja dominuojančia padėtimi EB 82 straipsnio (EEE susitarimo 54 straipsnio) prasme.

232. *Alrosa* nurodo, kad ginčijamu sprendimu Komisija iš tikrųjų kovojo ne su kokiu nors piktnaudžiavimu, bet akivaizdžiai teisėtais veiksmais. Paprasčiausias produkcijos pirkimas ir pardavimas, net jei tai daro rinkoje dominuojanti įmonė, savaime negali būti laikomas piktnaudžiavimu, nebent sutartyje buvo naudojamos nesąžiningos sąlygos. Šiam argumentui pagrįsti *Alrosa* nurodo teismų praktiką ir visų pirma Sprendimą *Langnese–Iglo prieš Komisiją* [135], pagal kurį negalima bendrai ir neribotam laikotarpiui uždrausti sudaryti išimtinio pirkimo susitarimus.

233. Vis dėlto šis argumentas nėra tinkamas. *Alrosa* neatsižvelgia į tai, kad neapdorotų deimantų rinkoje *De Beers* yra ne tik pirkėjas, bet taip pat didžiausias pasaulio gamintojas. Todėl tiekimo santykiai tarp *Alrosa* ir *De Beers*, numatyti susitarime, apie kurį pranešta, būtų ne vertikalūs, o horizontalūs, kitaip tariant tai būtų susitarimas tarp konkurentų. Tai yra esminis šios situacijos skirtumas nuo nagrinėtos byloje *Langnese–Iglo*, kuri buvo susijusi su vertikalaus pobūdžio išimtinio pirkimo susitarimais [136].

234. Kaip jau minėta, dažniausiai yra nesuderinama su įprastu konkurenciniu elgesiu, jei viena įmonė reguliariai superka jos didžiausio konkurento produkciją ar bent jau didelę jos dalį, visų pirma tuomet, kai ji užima dominuojančią padėtį [137]. Tai pripažino ir *Alrosa*, atsakydama į klausimus Teisingumo Teismo posėdyje.

235. Be to, nagrinėjamu atveju taip pat reikšmingas *De Beers*, kaip „pagrindinės rinkos dalyvės“, vaidmuo, žinomas iš ankstesnės jos praktikos, ir pastangos kontroliuoti gamybą deimantų rinkoje [138]. Atsižvelgiant į šiuos veiksnius, Komisija neabejotinai galėjo pagrįstai manyti, kad tiekimo santykių tarp *Alrosa* ir *De Beers* tęstinumas galėjo sukelti *De Beers* piktnaudžiavimą užimama dominuojančia padėtimi. Siekdama išvengti tokio pavojaus konkurencijai, Komisija galėjo pripažinti privalomais *De Beers* individualius

135 — *Alrosa* pirmiausia nurodo 1995 m. birželio 8 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimą *Langnese–Iglo prieš Komisiją* (T-7/93, Rink. p. II-1533, 206 ir 207 punktai), kuris buvo patvirtintas 1998 m. spalio 1 d. Teisingumo Teismo sprendimu *Langnese–Iglo prieš Komisiją* (C-279/95 P, Rink. p. I-5609, 74 punktas).

136 — 135 išnašoje minėto Sprendimo *Langnese–Iglo prieš Komisiją* 4 ir 5 punktai.

137 — Žr. šios išvados 119–122 punktus.

138 — Ginčijamo sprendimo 25, 26, 28 ir 30 punktai ir Komisijos atsiliepimo į ieškinį pirmojoje instancijoje 64 ir 65 punktai; taip pat žr. skundžiamo sprendimo 83 punktą.

įsipareigojimus, pagal kuriuos šie tiekimo santykiai turėjo būti visiškai nutraukti.

236. *Alrosa* taip pat tvirtina, kad jai neleidžiama turėti prieigos prie didžiausio pirkėjo rinkoje. Jos nuomone, Komisija turėjo leisti bent jau *ad hoc* pardavimą *De Beers*, pavyzdžiui, per aukcioną geriausią pasiūlymą pateikusiam pirkėjui. Jau buvo nurodyta, kad nė vienas iš šių argumentų nėra pagrįstas [139].

237. Be to, *Alrosa* išreiškė nuogąstavimus, kad praradus tokį pirkėją, kaip antai *De Beers*, nebeliko tikrumo, kad jos neapdorotus deimantus bus galima parduoti ekonomiškai patraukliomis kainomis. Kiti pirkėjai įgis didesnę galią derantis su *Alrosa*, todėl kainų lygis bus mažesnis, o tai iškreips konkurenciją *Alrosa* nenaudai.

238. Vis dėlto, esant atviros rinkos ekonomikai, kiekvienas ūkio subjektas turi prisiimti su savo produkcijos pardavimu susijusią riziką. Jei būtų leidžiama tam tikrų įmonių naudai tęsti tiekimo santykius, kurių suderinamumas su EB 82 straipsniu yra abejotinas, tai galiausiai konkurentus apsaugotų nuo konkurencijos ir teiktų pirmenybę susijusių įmonių interesams bendrojo intereso, kad konkurencija [rinkoje] nebūtų iškraipyta, sąskaita (EB 3 straipsnio 1 dalies g punktas). Tačiau Europos konkurencijos teisės tikslas turi būti apsaugoti konkurenciją, o ne konkurentus, nes tai irgi teikia netiesioginę naudą vartotojams ir plačiajai visuomenei [140].

239. Tai, kad palyginti su ankstesniu laikotarpiu, *Alrosa* dabar turi intensyviau derėtis dėl kainų su kitais pirkėjais neapdorotų deimantų rinkoje, reiškia, kad konkurencijos yra ne mažiau, o daugiau. Be to, kaip nurodo Komisija, ir niekas jai šiuo atžvilgiu neprieštarauja, rinkai būdinga tai, kad joje yra daug palyginti smulkių pirkėjų, kurių galios derantis nereikėtų pervertinti.

240. Galiausiai *Alrosa* teigia, kad ginčijamas sprendimas turės neigiamą poveikį konkurencijai, nes jis sukelia riziką, kad sumažės gamyba, jei *Alrosa* nebegalės savo neapdorotiems deimantams surasti pirkėjų. Tačiau, kaip šiuo atžvilgiu pagrįstai tvirtina Komisija, toks scenarijus yra mažai tikėtinas laikantis prielaidos, kad deimantų paklausa vartotojų rinkose išliks stabili. *Alrosa* nepateikė jokių argumentų, kad paklausa šiose vartotojų rinkose galėtų sumažėti.

139 — Žr. šios išvados 119–123 ir 128–130 punktus.

140 — Šiuo atžvilgiu žr. mano išvados, 2009 m. vasario 19 d. pateiktos byloje *T–Mobile Netherlands ir kt.* (2009 m. birželio 4 d. sprendimas, C-8/08, Rink. p. I-4529), 71 punktą.

241. Taigi, reikia daryti išvadą, kad ginčijamas sprendimas nepažeidė sutarčių sudarymo laisvės principo. Todėl trečiojo ieškinio pagrindo pirma dalis yra nepagrįsta.

b) Dėl proporcingumo (trečiojo ieškinio pagrindo antra dalis)

242. *Alrosa* tvirtina, kad EB 82 straipsnis ir Reglamento Nr. 1/2003 9 straipsnis negalėjo būti ginčijamo sprendimo pagrindas, nes šis sprendimas pažeidžia proporcingumo principą.

243. Ši įmonė iš esmės teigia, kad nustatyti *De Beers* atžvilgiu visišką draudimą pirkti iš *Alrosa* neapdorotus deimantus nebuvo būtina dėl dviejų priežasčių: pirma, pagal susitarimą, apie kurį pranešta, *De Beers* bet kuriuo atveju galėjo pirkti ne daugiau kaip 50 % *Alrosa* deimantų produkcijos ir, antra, Komisija turėjo savo žinioje mažiau ribojančią alternatyvą, palyginti su visišku pirkimo draudimu, t. y. bendrus *De Beers* ir *Alrosa* įsipareigojimus.

244. Šie argumentai negali pateisinti ginčijamo sprendimo panaikinimo.

245. Visų pirma primintina, kad, vertindama įsipareigojimų tinkamumą ir būtinumą pagal sprendimą remiantis Reglamento Nr. 1/2003 9 straipsniu, Komisija turi atlikti sudėtingų ekonominių klausimų įvertinimą, kurio atžvilgiu ji naudojasi vertinimo laisve [141].

246. Naudodamasi šia vertinimo laisve Komisija nagrinėjamu atveju turėjo nuspręsti, pirma, ar susitarimas, apie kurį pranešta, kelia susirūpinimą konkurencijos atžvilgiu, ir, antra, ar galima bendrus *De Beers* ir *Alrosa* įsipareigojimus laikyti mažiau varžančia, priemone palyginti su *De Beers* individualiais įsipareigojimais.

247. Kaip minėta [142], Bendrijos teismas turi teisę nagrinėti Komisijos sprendimų turinio teisėtumą, siekdamas patikrinti, ar faktai iš esmės yra tikslūs ir ar nėra akivaizdžios vertinimo klaidos. Šiuo atžvilgiu jis turi patikrinti ne tik pateikiamų įrodymų faktinį teisingumą, jų patikimumą ir nuoseklumą, bet ir tai, ar šie įrodymai apima visus esminius duomenis, į kuriuos reikia atsižvelgti vertinant sudėtingą padėtį, ir ar jie gali pagrįsti jais remiantis padarytas išvadas.

141 — Žr. šios išvados 70–75 punktus.
142 — Žr. šios išvados 77 punktą.

248. Nagrinėjamu atveju ginčijamasi tik dėl to, ar Komisijos įvertinti faktai gali pagrįsti jos padarytas išvadas, būtent, kad susitarimas, apie kurį pranešta, kelia susirūpinimą 82 straipsnio atžvilgiu ir bendri *De Beers* ir *Alrosa* įsipareigojimai nėra tinkama alternatyva *De Beers* individualiems įsipareigojimams, kurie buvo pripažinti privalomais.

i) Dėl konkurencijos problemų egzistavimo

249. Dėl konkurencijos problemų egzistavimo *Alrosa* tik glaustai pažymėjo, kad anksčiau egzistavę išimtiniai tiekimo santykiai su rinkoje dominuojančia įmone, kurių mastas yra panašus į numatytąjį susitarime, apie kurį pranešta (maždaug 50 % visos *Alrosa* produkcijos), buvo laikomi nekeliančiais susirūpinimo konkurencijos atžvilgiu.

250. Šiuo atveju nebūtina nagrinėti, ar toks *Alrosa* tvirtinimas, kuris nebuvo išsamiau pagrįstas, yra teisingas, nes nagrinėjamam atvejui būdinga keletas ypatumų.

251. Visų pirma maždaug 50 % *Alrosa* metinės deimantų produkcijos, kuri buvo sutarties su *De Beers*, apie kurią pranešta, objektas, atitiko jos visą tuo metu eksportuojamą produkciją [143]. Antra, *De Beers* yra ne koks nors paprastas pirkėjas, o didžiausias neapdorotų deimantų gamintojas pasaulyje, t. y. *Alrosa* konkurentas, kuris preliminariu Komisijos vertinimu užima dominuojančią padėtį rinkoje [144]. Trečia, remiantis Komisijos duomenimis, buvo įrodymų, kad susitarimas, apie kurį pranešta, suteiktų *De Beers*, kaip „pagrindinei rinkos dalyvei“, galimybę kontroliuoti gamybą deimantų rinkoje [145].

252. Atsižvelgiant į šias aplinkybes, nėra pagrindo prieštarauti Komisijos išvadai, kad susitarimas, apie kurį pranešta, kėlė susirūpinimą konkurencijos atžvilgiu dėl jo suderinamumo su EB 82 straipsniu. Komisija pagrįstai galėjo daryti prielaidą, kad susitarimas gali lemti piktnaudžiavimą dominuojančia padėtimi, kurią turėjo *De Beers*.

143 — Skundžiamo sprendimo 13 punktas.

144 — Skundžiamo sprendimo 9 ir 14 punktai; ginčijamo sprendimo 23–27 konstatuojamosios dalys.

145 — Ginčijamo sprendimo 28 ir 30 konstatuojamosios dalys.

ii) Dėl *De Beers* individualių įsipareigojimų tinkamumo ir būtinumo

253. Dėl *De Beers* individualių įsipareigojimų, kurie buvo pripažinti privalomais ir numatė visišką komercinių santykių su *Alrosa* nutraukimą, tinkamumo ir būtinumo reikėtų pabrėžti keletą aspektų.

254. Iš tiesų Komisija turėjo savo žinioje bendrus *De Beers* ir *Alrosa* įsipareigojimus kaip galbūt mažiau varžančią priemonę. Todėl ši institucija turėjo išnagrinėti, ar tokie bendri įsipareigojimai buvo vienodai tinkami jos nustatytoms konkurencijos problemoms pašalinti kaip ir kur kas didesni *De Beers* individualūs įsipareigojimai. Siekdama tai išnagrinėti, Komisija rėmėsi rinkos tyrimu ir šio tyrimo rezultatus, nors ir labai glaustai, pateikė ginčijamame sprendime [146].

255. *Alrosa* kritikavo Komisijos atlikto rinkos tyrimo rezultatus [147] per administracinę procedūrą, tačiau jų neginčijo Pirmosios instancijos teisme pateiktame ieškinyje. Vykstant procesui Bendrijos teismuose *Alrosa* tik apeliacinėje instancijoje pirmą kartą nurodė, kad 21 suinteresuotosios trečiosios šalies pateiktos pastabos buvo nereikšmingos [148]. Tokie veiksmai yra nepriimtini, nes ginčo dalykas apeliaciniame procese negali būti išplėstas naujais pagrindais, palyginti su pateiktais pirmojoje instancijoje (Teisingumo Teismo procedūros reglamento 42 straipsnio 2 dalis, skaitoma kartu su šio reglamento 118 straipsniu) [149]. Todėl toliau remsiuosi Komisijos išvadomis dėl rinkos tyrimo rezultatų, kurių nustatytais terminais *Alrosa* neužginčijo Pirmosios instancijos teisme.

256. Per rinkos tyrimą trečiųjų šalių pateiktose pastabose buvo išreikštas susirūpinimas, kad nusistovėjusių pirkimų tęstinumas leistų *De Beers* sutrukdyti *Alrosa* tapti visiškai nepriklausomu konkurentu [150]. Be to, dauguma suinteresuotųjų trečiųjų šalių nurodė, kad tarp *De Beers* ir *Alrosa* neturėtų būti jokių prekybos santykių [151].

146 — Ginčijamo sprendimo 41 ir 42 konstatuojamosios dalys.

147 — Žr. ginčijamo sprendimo 41 konstatuojamąją dalį.

148 — *Alrosa* atsiliepimo į apeliacinį skundą 67 ir 77 punktai bei tripliko 17 punktas. Be kita ko, *Alrosa* kritikavo, kad dauguma neigiamo pobūdžio trečiųjų šalių pastabų buvo pateiktos pagal tipinį atsakymo pavyzdį ir jose nebuvo nurodyta jokių konkurencijos problemų, kurios būtų reikšmingos nagrinėjamu atveju.

149 — 1994 m. birželio 1 d. Sprendimo *Komisija prieš Brazzelli Lualdi ir. kt.* (C-136/92 P, Rink. p. I-1981) 59 punktas, 36 išnašoje minėto Sprendimo *Storck prieš VRDT* 45 punktas, 59 išnašoje minėto Sprendimo *PKK ir KNK prieš Tarybą* 61 punktas ir 64 išnašoje minėto Sprendimo *France Télécom prieš Komisiją* 60 punktas.

150 — Ginčijamo sprendimo 41 konstatuojamosios dalies antra įtrauka.

151 — Ginčijamo sprendimo 41 konstatuojamosios dalies trečia įtrauka.

257. Atsižvelgiant į šias aplinkybes, negalima nepritarti Komisijos išvadai, kad bendri *De Beers* ir *Alrosa* įsipareigojimai, kuriais numatytas tolesnis ribotos apimties *Alrosa* produkcijos pardavimas *De Beers*, buvo netinkami Komisijos nustatytoms konkurencijos problemoms pašalinti. Bet kuriuo atveju nebuvo nepagrįsta manyti, kad bendri *De Beers* ir *Alrosa* įsipareigojimai, palyginti su *De Beers* individualiais įsipareigojimais, nėra vienodai tinkami problemoms pagal EB 82 straipsnį pašalinti.

258. Kitaip nei byloje *Automec prieš Komisiją* [152], kurią *Alrosa* nurodė keletą kartų, nagrinėjamu atveju nebuvo kelių galimų vienodų sprendimų Komisijos nustatytai konkurencijos problemai pašalinti. Todėl sprendimas *Automec prieš Komisiją* negali būti taikomas nagrinėjamu atveju.

259. Taigi, reikia daryti išvadą, kad net žinojimas apie bendrus *De Beers* ir *Alrosa* įsipareigojimus nebuvo kliūtis Komisijai pripažinti privalomais kur kas didesnius *De Beers* individualius įsipareigojimus.

iii) Dėl proporcingumo siaurąja prasme

260. *Alrosa* taip pat tvirtina, kad bet kokio pardavimo *De Beers* draudimas galėtų turėti pernelyg didelį poveikį jos interesams. Jis visiškai ir galbūt neribotam laikotarpiui atimtų iš jos laisvę sudaryti sutartis su jai tuo metu svarbiausiais klientais.

261. Šis argumentas sutampa su antrojo ieškinio pagrindo pirma dalimi, kuri susijusi su sutarčių sudarymo laisve. Dėl šiuo atžvilgiu jau minėtų priežasčių jis turi būti atmestas [153].

iv) Dėl tariamo *Alrosa* diskriminavimo

262. Galiausiai *Alrosa* nurodo, kad ginčijamas sprendimas yra savavališkas ir diskriminuojantis šią įmonę, palyginti su kitais tiekėjais, kurie ateityje galės parduoti neapdorotus deimantus *De Beers* nekonkuruodami su *Alrosa*.

152 — 132 išnašoje minėtas Sprendimas *Automec prieš Komisiją*, visų pirma jo 52 punktas.

153 — Žr. šios išvados 224–241 punktus.

263. *Alrosa* nepateikė jokių įrodymų, patvirtinančių, kad kiti gamintojai iš tikrųjų parduoda *De Beers* nors kiek reikšmingesnį deimantų kiekį. Vis dėlto tokių pagrįstų įrodymų reikėtų, kadangi prekyba tarp konkurentų dažniausiai negali būti laikoma įprastu elgesiu rinkoje [154].

264. Tačiau netgi darant prielaidą, kad bus vykdomas toks pardavimas, ginčijamas sprendimas nesukels *Alrosa* diskriminacijos, palyginti su kitais gamintojais.

265. Pagal nusistovėjusią teismo praktiką vienodo požiūrio arba nediskriminavimo principas reikalauja, kad panašios situacijos nebūtų vertinamos skirtingai, o skirtingos situacijos – vienodai, jeigu toks vertinimas nėra objektyviai pateisinamas [155].

266. Nagrinėjamu atveju *Alrosa* ir kiti pasaulinėje rinkoje veikiantys neapdorotų deimantų gamintojai nebūtinai yra panašioje situacijoje. Kaip konstatavo Pirmosios instancijos teismas [156], *Alrosa* pasaulinėje deimantų rinkoje užima antrąją vietą ir pageidautų sudaryti ilgalaikius tiekimo susitarimus su *De Beers*, kuri užima pirmą vietą. Vien atsižvelgiant į šių dviejų įmonių išskirtinę padėtį rinkoje, tiekimo santykiai tarp *De Beers* ir *Alrosa* turėtų būti vertinami skirtingai nei galimi *De Beers* santykiai su kitais, daug mažesniais gamintojais.

267. Be to, susitarimu, apie kurį pranešta, buvo siekiama tęsti dešimtmečius egzistavusius išimtinio tiekimo santykius tarp *Alrosa* ir *De Beers*, kuriais *De Beers* naudojosi siekdama išsaugoti savo, kaip „pagrindinės rinkos dalyvės“, vaidmenį ir kontroliuoti produkciją pasaulinėje rinkoje [157]. Dėl šio istorinio konteksto *Alrosa* situacija taip pat skiriasi nuo kitų rinkoje esančių gamintojų.

268. Todėl ginčijamas sprendimas nepažeidžia bendrojo vienodo požiūrio ir nediskriminavimo principo. Priešingai nei tvirtina *Alrosa*, ginčijamas sprendimas taip pat nebuvo savavališkas, nes jis pagrįstas objektyviomis

154 — Žr. šios išvados 119–122 ir 234 punktus.

155 — 2006 m. sausio 10 d. Sprendimo *IATA ir ELFAA* (C-344/04, Rink. p. I-403) 95 punktas, 2007 m. gegužės 3 d. Sprendimas *Advocaten voor de Wereld* (C-303/05, Rink. p. I-3633) 56 punktas ir 50 išnašoje minėto Sprendimo *S.P.C.M. ir kt.*, 74 punktas.

156 — Skundžiamo sprendimo 8 ir 9 punktai; taip pat žr. šios išvados 14 ir 15 punktus.

157 — Ginčijamo sprendimo 25, 26, 28 ir 30 konstatuojamosios dalys bei Komisijos atsiliepimo į ieškinį pirmojoje instancijoje 64 ir 65 punktai; taip pat žr. skundžiamo sprendimo 83 punktą.

aplinkybėmis, visų pirma Komisijos atlikto rinkos tyrimo rezultatais.

269. Vien siekiant išsamumo reikėtų papildomai pažymėti, kad ginčijamo sprendimo nereikia suprasti kaip leidimo, suteikiančio *De Beers* teisę pirkti neapdorotus deimantus iš kitų nei *Alrosa* potencialių gamintojų. Priešingai, *De Beers* ir kitų gamintojų tiekimo santykiai neabejotinai turi būti įvertinti pagal EB 81 ir 82 straipsnius bei EEE susitarimo 53 ir 54 straipsnius atsižvelgiant į konkrečias kiekvieno atvejo aplinkybes.

v) Preliminari išvada

270. Taigi, trečiojo ieškinio pirmojoje instancijoje pagrindo antra dalis taip pat yra nepagrįsta.

C — *Preliminari išvada*

271. Kadangi nė vienam iš ieškinio pagrindų, kuriais *Alrosa* rėmėsi pirmojoje instancijoje, negalima pritarti, ieškinį dėl ginčijamo sprendimo panaikinimo reikia atmesti.

VII — Dėl bylinėjimosi išlaidų

272. Pagal Teisingumo Teismo procedūros reglamento 122 straipsnio pirmą pastraipą, jeigu apeliacinis skundas yra pagrįstas ir Teisingumo Teismas pats priima galutinį sprendimą byloje, jis sprendžia ir bylinėjimosi išlaidų klausimą.

273. Pagal Teisingumo Teismo procedūros reglamento 69 straipsnio 2 dalį, taikomą kartu su šio reglamento 118 straipsniu, pralaimėjusiai šaliai nurodoma padengti bylinėjimosi išlaidas, jei laimėjusi šalis to reikalavo. Kadangi Komisija prašė priteisti bylinėjimosi išlaidas ir *Alrosa* pralaimėjo bylą abiejose instancijose, ji turi padengti bylinėjimosi abiejose instancijose išlaidas.

VIII — Išvada

274. Remdamasi išdėstytais argumentais, siūlau Teisingumo Teismui nuspręsti taip:

1. Panaikinti 2007 m. liepos 11 d. Europos Bendrijų Pirmosios instancijos teismo sprendimą *Alrosa prieš Komisiją* (T-170/06).

2. Atmesti ieškinį, kurį *Alrosa* pareiškė Pirmosios instancijos teisme dėl 2006 m. vasario 22 d. Komisijos sprendimo 2006/520/EB dėl procedūros pagal EB 82 straipsnį ir EEE susitarimo 54 straipsnį panaikinimo.

3. Priteisti iš *Alrosa* bylinėjimosi abiejose instancijose išlaidas.